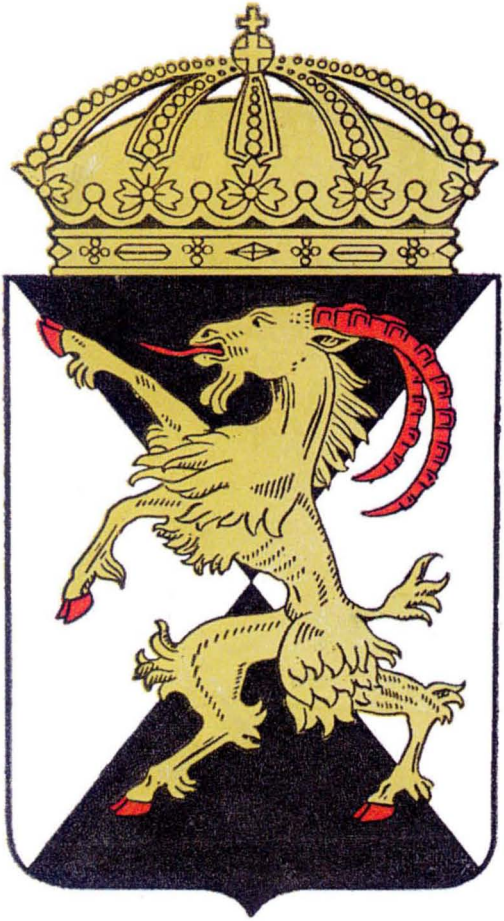
BOCKEN
2001

MEDLEMSBLAD FÖR KUNGL HÄLSINGE REGEMENTES KAMRATFÖRENING

BOCKEN

Årgång 61

Ansvarig utgivare
Redaktör:
Överstelöjtnant Knut Björkenstam
Birger Jarlsgatan 102 A, 1 tr.
114 20 Stockholm
Telefon: 08-15 69 34

Kamratföreningens sekreterare
Major Hans Beminge
Sparbiten 2
806 48 Gävle
Telefon: 026-16 74 17

Kamratföreningens kassör
Kapten Kurt Kvist
Rodergatan 44 G
802 32 Gävle
Telefon: 026-18 47 06

Kamratföreningens postgiro
13 73 32-3

I 14 S postgiro
25 86 42-8

Medlemsavgifter för år 2002:
Kamratföreningen: 100:–, ständigt medlemskap 1.500:–
I 14 S: 50:-, ständigt medlemskap 750:–

* * *

Vid köp av äldre årgångar av Bocken samt av regementets två videofilmer kontakta kassören.
Filmerna är: "Sista utbildningsåret 1992–1993" samt "Hälsinge regemente i Gävle 1909–1994".

ISSN 0347-299X

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Sidan

Förord 4
av redaktören

Kamratföreningens ordförande har ordet 5

Vad händer på Kungsbäck? 7
av överstelöjtnant Håkan Nordfors

Ännu ett 300-årsminne – Düna 1701 9
av överstelöjtnant Knut Björkenstam

Hälsingesoldaten i Oravais 13
av överstelöjtnant Knut Björkenstam

Regementsmusikens musikprogram 15
av överstelöjtnant Knut Björkenstam

En reservofficers minnen 18
av överstelöjtnant Knut Björkenstam

Korridorposten 23
av köpman Torbjörn Rudolfsson

Tidigt försvarsintresse – från skoltid till värnpliktstid 25
av kamrer Karl-Otto Lundberg

Med hälsingar i Tornedalen III 30
av f. länsjaktvårdsledaren, major Hans Nedin

Svenska frivilligbataljonen på Hangöfronten 1941 35
av överstelöjtnant Knut Björkenstam

Fotoutställningen över Hälsinge regemente 37
av överstelöjtnant Knut Björkenstam

Gränsövergångar 39
av överstelöjtnant Urban Gjerulf

Korum 43
av överstelöjtnant Knut Björkenstam

Skillnaden – en julbetraktelse av en före detta fältpräst 47
av prosten Stefan Nilsson

Årsmötet 2001 49
av överstelöjtnant Knut Björkenstam

Kamratträff på Rommehed 51
av överstelöjtnant Knut Björkenstam

Kamratföreningens verksamhet 2000 53

I 14 S verksamhet 2000 55

FÖRORD

Från flera håll får redaktören höra att **Bocken** i sitt nuvarande och nedbantade skick är en lyckad produkt och som vad avser såväl innehåll som utseende är tilltalande. Hittills är kanske bäst att tillägga, då nu den tredje utgåvan föreligger. Man vet ju aldrig... För det som hittills varit: varmt tack till Er alla som på olika sätt varit mig behjälpliga!

Ett varmt tack till framlidne herr Ingemar Hansson i Ockelbo som genom att skänka kamratföreningen en större penningsumma bidragit till och underlättat utgivningen av årets Bocken.

Vårt regemente är borta. Det kan vi inte göra någonting åt. Men att bevara minnet av detsamma och att vårda dess traditioner det kan vi göra – och gör också. Det är egentligen numera allas vår plikt.

Det är flera som i dag har ansvar för detta: Gävleborgsgruppen med inte minst hemvärnet, Sällskapet Hälsinge Regemente, Kamratföreningen, I 14 S i Stockholm, 1992 års officerskår. Alla bidrar var och en på sitt sätt till att det som vi och våra föregångare gjort och verkat för inte försvinner in i ett historiskt töcken.

För många är **Bocken** det påtagliga exemplet härpå, för de flesta i kamratföreningen måhända det enda. På så sätt kan **Bocken** sägas vara det kitt som håller föreningen samman. Då krävs det också material att fylla årsskriften med. Mina tidigare uppmaningar till läsarna att komma med bidrag har inte fått till följd något större inflöde av text och bilder. Min uppfattning om **Bockens** betydelse för föreningen och dess medlemmar kanske är helt fel. Den bristande initiativkraften vad avser att fatta pennan kan tyda på det. I senaste numret uppmanade jag till detta med: "Detta är ingen order, men näst intill!" Kanske måste jag gå över till ordergivning? Så töva inte!

Till slut vill jag än en gång tacka styrelsen med dess ordförande Rolf Dahlström för gott stöd. Det betyder mycket. Ett tack må även äntligen riktas till min kära hustru Agneta för hennes mångåriga (sedan 1994) hjälp med att läsa korrektur såväl vad avser de båda Kungsbäcksböckerna som mina hittills fem "Bockar". Hennes intresse härför har inte mattats under åren.

Kamrater! Nu är det dags igen. En ny **Bocken**, 2001 års utgåva, överlämnas till Er för kritisk granskning och förhoppningsvis njutbar läsning, somt nytt, annat att minnas.

Knut Björkenstam
Redaktör

KAMRATFÖRENINGENS ORDFÖRANDE HAR ORDET

Så har ännu ett år förflutit och även om det senaste försvarsbeslutet i mars förra året var smärtsamt för många, så fanns ändå en förhoppning hos oss alla att det nu äntligen skulle bli arbetsro i organisationen. Det blev inte så. Flygvapnets organisation och lokalisering diskuterades ytterligare och ett beslut fattades av riksdagen i maj. Det blev ett alternativ som vare sig överbefälhavaren eller politikerna tyckte var bra, med nedläggning av flottiljerna i Ängelholm och Uppsala. Men det var det minst dåliga alternativet, kring vilket man kunde skapa politisk majoritet i riksdagen. Samtidigt fortsatte de ekonomiska svårigheterna. I maj månad stod det klart att obalansen i försvarets budget var omkring 700 miljoner kronor. En summa som måste sparas in under återstoden av året. Alla bromsar slogs till. Inköpsstopp, anställningsstopp, övertidsstopp och listan skulle kunna göras mycket längre än så. Den här gången fick inte heller hemvärnet och de frivilliga försvarsorganisationerna fribrev utan även deras verksamhet utsattes för omfattande sparkrav, så också i vårt län. Ett exempel på detta är att hemvärnets högvaktstjänstgöring ställdes in. Även Gävleborgsgruppens ändamålsenliga lokaler sattes under luppen. I skrivandets stund känner vi inte till resultatet av denna granskning, men risken för att det skall bli minskningar och därmed naturligtvis försämringar är påtaglig. Tyvärr pekar den ekonomiska prognosen för nästa år mot en fortsatt bekymmersam situation.

Vi har i kamratföreningen all anledning att vara tacksamma för det stöd vi har fått och alltjämt får från Gävleborgsgruppen. Samtidigt måste vi visa förståelse för de ekonomiska realiteterna. Jag vet att viljan att ge ett gott stöd till vår kamratförening är god och att våra kamrater i gruppen gör sitt yttersta för att stödja vår verksamhet. Men vi måste vara förberedda på att stödet kan komma att nedgå.

I denna ganska dystra bild tycker jag ändå att vi kan se tillbaka på ett fint kamratföreningsår. Medlemsantalet fortsätter att öka. Uppslutningen på vårt årsmöte i mars var glädjande stor. Styrelsen valde i år att förlägga sammankomsten på en lördag och även vänner och anhöriga till våra medlemmar var välkomna. Tillsammans var vi ett sextiotal deltagare. Ett utökat program med korum, en guidad visning av högskolan och en god lunch i regementets gamla matsal bidrog tillsammans med det stora antalet deltagare till att dagen blev mycket lyckad. Styrelsen kommer att arbeta vidare på att utveckla våra årsmöten. Måhända kan vi få Flygvapnets hemvärnsmusikkår i Gävle att deltaga nästa gång. Kanske kan en intressant högtidstalare ytter-

ligare förgylla vårt möte. Styrelsen tar gärna emot förslag på förbättringar i detta avseende och i andra.

För andra året i rad gjorde vi en höstutflykt tillsammans med kamrater från Söderhamn och Stockholm. Kungl Dalregementets kamratförening stod denna gång som värd och bjöd på ett trevligt program på Rommehed: lunch på den gamla och väl bevarade officersmässen, visning av lägret, en uppvisning av Kungl Dalregementets musketerarkår samt en konsert av Hemvärnets musikkår i Borlänge. Vid det avslutande eftermiddagskaffet och innan bussarna vände året kunde vi alla konstatera att vi haft en trevlig dag tillsammans och att en höstutflykt sannolikt blivit ett årligen återkommande inslag i vår verksamhet.

Under dagen genomfördes också ett extra medlemsmöte för att fastställa de stadgeändringar som årsmötet tidigare godkänt. Mötet beslutade också att utnämna förre ordföranden Tomas Bornestaf till hedersmedlem i vår förening. Från ett besvärligt läge efter 1992 års försvarsbeslut vände Tomas en negativ trend, och det råder ingen tvekan om att han har en mycket stor del i att vi idag är en förening i utveckling. Tomas insatser har också uppmärksammats av Sveriges Militära Kamratföreningars Riksförbund och Tomas kommer därför välförtjänt att få mottaga förbundets förtjänsttecken i silver.

Låt mig få avsluta med att rikta ett varmt tack till alla dem som medverkat till ett fint år för Kungl Hälsinge regementets kamratförening och dess medlemmar. Ingen glömd men ett särskilt tack riktas till vår medlem Knut Björkenstam. Det är Knuts förtjänst att vi även i år kan se fram emot en trevlig stund med årsskriften Bocken 2001.

Rolf Dahlström

VAD HÄNDER PÅ KUNGSBÄCK?

av Håkan Nordfors

Vi har nu tillhört det Mellersta Militärdistriktet (MD M) i drygt ett år. Vår chef, generalen Kjell Koserius, har redan lämnat oss för att avsluta sin militära karriär i Korea. Ny chef för MD M är sedan den 1 juli i år generalen Curt Westberg. Under det år som gått har mycket stor möda lagts ner på att försöka samordna och utveckla verksamheterna mellan staben i Strängnäs och Militärdistriktsgrupperna (MDg). Varje gammalt försvarsområde hade ju sina egna regler, bestämmelser, arbetstidsavtal och inte minst alla så kallade oskrivna lagar som varje förband hade förädlat under många år. Det innebär att vi nu måste anpassa oss till alla nya bestämmelser som är gemensamma för hela Militärdistriktet. Allt har inte varit helt lätt. Det har varit en hel del "underligheter" som har kommit fram under resans gång. Jag har vid ett antal tillfällen undrat om vi tillhört samma försvarsmakt!

Ni har säkert läst om Försvarsmaktens mycket dåliga ekonomiska läge under detta år. Har ni hört detta förut? Även vi i Gävleborgsgruppen tvingas till besparingar under innevarande utbildningsår. Under år 2001 skall Gävleborgsgruppen spara cirka 1,5 miljoner kronor på verksamheten. Det är tyvärr alldeles för ofta som Försvarsmakten inte har kontroll över sin ekonomi. För att klara detta har vi bland annat ställt in högvakten och en samverkanskurs för hemvärnschefer och representanter för frivilligorganisationerna. En del av vår egen personals kompetensutveckling måste också ställas in under år 2001. **Att värna om våra traditioner fullföljs dock med full kraft även under innevarande år.**

Vår huvuduppgift är att utbilda och utveckla hemvärnsförbanden. Vi anser därför att det är mycket viktigt att personalen i hemvärnsförbanden ges möjlighet att genomföra sin kontrakterade tid. Huvuddelen av övningarna under hösten 2001 kom därför att genomföras enligt plan. Det var några rader om budget och pengar men det är ju också förutsättningen för hela vår verksamhet.

Under veckoslutet i vecka 18 genomförde vi en KFÖ med hemvärnsförbanden ur Ljusdals- och Hudiksvalls hemvärnsbataljoner. Övningen genomfördes på Marma skjutfält. Inryckning fredag kväll och utryckning söndag eftermiddag. Vi genomförde förbandsutbildning med skarp ammunition på sju skjutplatser (eldhandvapen, pansarskott och kulsprutor), stabsövning med en bataljonsstab och fem kompanistaber. Dessutom genomfördes specialutbildning med avtalspersonalen. Vi har nu utvecklat detta koncept under tre övningar och personalen som deltager i övningen tycker att utbildningsmodellen och resultatet är mycket bra. Den personal som deltager i denna

övning har också därmed genomfört sin kontrakterade tid under året. I höstas övades Sandvikens hemvärnsbataljon och två insatsplutoner i Marma under motsvarande förhållanden. Insatsplutoner som förflyttar sig på terrängfordon är ett nytt förband där personalen skall ha betydligt högre kompetens/förmåga än personalen i vanliga hemvärnsförband. Personalens kontrakterade tid kommer att ligga mellan 40 tim/år och 60 tim/år beroende på befattning. Gävleborgsgruppen kommer att sätta upp sex insatsplutoner.

Söderhamns-, Bollnäs- och Gävle hemvärnsbataljoner övade under detta år på hemmaplan med personalen från Gävleborgsgruppen som övningsledare. Under hösten genomförde vi också en stor övning med det hemvärn som har marina uppgifter.

Rekryteringen till Gävleborgsgruppens hemvärnsförband går fortfarande mycket bra. Förbanden genomgår en kraftig föryngring. Det gäller alltså att i framtiden kunna tillgodose alla personalkategoriers behov av utbildning. Om personalen känner att detta med hemvärnet inte ger någonting så kommer naturligtvis avgångarna att öka. Just det att tillgodose behoven, kraven och önskningarna är den största utmaningen som vi ser framför oss under de kommande åren. Det gäller ju deras fritid som vi har fått förmånen att använda. Gävleborgsgruppen har också glädjen att meddela att vi fått ytterligare en ny medarbetare. Det är nyutnämnde majoren Mikael Burstedt som började att arbeta hos oss den 1 juli.

Traditioner är viktigt. En traditionspunkt som vi alltid genomför är sommarkaffe i Soldatkyrkan. I år var det Bengt Froste som avtackades. Han har gått i så kallad "särskild pension". Bengt Froste kommer att fortsätta att verka inom Gävleborgsgruppen. Bengt har nämligen blivit utnämnd till hemvärnskompanichef i Sandviken.

Till hösten kommer också Gunnar Kvist och Krister Jönsson att gå i "särskild pension". Krister har redan blivit utnämnd och tillsatt som hemvärnsbataljonchef i Hudiksvall. Vi som är kvar tackar kamraterna som slutar för många fina insatser och mycket gott kamratskap. Vi önskar dem alla lycka till i framtiden.

Till traditionen hör också att vi deltager i högtidlighållandet av Sveriges nationaldag, deltager i veteranmiddagen, genomför uppvaktningar och Lille Jul samt stödjer vår kamratförening. En annan tradition är att vi värnar om den militära marschmusiken. Vår egen hemvärnsmusikkår genomför en vår- och höstkonsert någonstans i Gävle, ibland i vårt fina konserthus. I Regementsparken framför musikkåren traditionellt en konsert i juni.

Till stor glädje gästade Arméns musikkår oss för andra året i rad och gav den 28 juni en fin konsert i Regementsparken.

Vi i Gävleborgsgruppen vill härmed framföra en hälsning till alla kamrater runt om i landet. Kommer ni till Gävle så är ni mycket välkomna att besöka oss.

ÄNNU ETT 300-ÅRSMINNE
DÜNA 1701

av Knut Björkenstam

Den 20 november 1700 stod slaget vid Narva. Av den anledningen hade jag i förra årsskriften tagit med en skildring av slaget. Jag använde mig av den lilla skriften **Kungl Hälsinge regementes krigshistoria i kort sammandrag**, skriven av dåvarande kaptenen vid regementet Herman Sundberg och utgiven 1912. Då det i år är 300 år sedan slaget vid Düna den 9 juli 1701 fortsätter jag att citera ur aktuell skrift. Jag har med flit bibehållit dåtidens stavning. Punkter i texten markerar att jag gjort vissa uteslutningar. Här får Herman Sundberg ta över.

*

"Segern vid Narva 1700, hvilket namn regementet bär på sina fanor, väckte hela samtidens beundran.

Nästa märkliga krigshändelse, hvari Hälsinge regemente deltager under detta fälttåg, är *öfvergången af Düna 1701.*

Den ryska zaren var oskadliggjord för en tid, och Carl XII kunde nu vända sig mot den tredje af sina fiender, konung August i Polen.

Efter att med sin här ha legat i vinterkvarter i trakten af Dorpat bröt konungen upp i början af sommaren 1701 och tågade in i Liffland för att öfvergå Düna och angripa den polsk-sachsiska hären. Före uppbrottet anlände en del förstärkningar från Sverige, deribland återstoden af Hälsinge regemente under öfverstelöjtnanten Christian Brüchners befäl.

Guvernören i Liffland Erik Dahlberg hade på konungens befallning vidtagit en del förberedelser för öfvergången; sålunda voro för rytteriets öfverförande byggda stora, bestyckade pråmar, på hvilka anbragts plankskärmar till skydd för den fiendtliga elden, och som vid landstigningen skulle användas som landgångar.

För att missleda fienden hade man igångsatt broarbeten äfven på ett annat ställe.

....

Emellertid hade fienden fått kännedom om det rätta öfvergångsstället, och dit skickades nu några sachsiska regementen jämte ett par batterier under befäl af den svenske öfverlöparen och förrädaren Paykull. Denne förlade sin styrka ett stycke från stranden i afsikt att släppa en del af svenskarna öfver och sedan gå till anfall. Han hade till och med föresatt sig att taga

Här gick vårt regemente över Düna den 9 juli 1701. I dag ligger "slagfältet" inom Rigas hamnområde och kan endast nås efter särskilt tillstånd.
Foto taget den 2 oktober 2001 av författaren från "vår" sida av floden.

kungen själf tillfånga, hvilken han var öfvertygad skulle med vanlig oförvägenhet stiga i en af de främsta båtarna.

I de för fotfolket afsedda båtarna hade uppstaplats packor af hampa till skydd mot fiendens kulor; andra åter hade lastats med fuktig halm, afsedda att påtändas och sändas i förväg för att genom röken dölja truppernas öfverfärd.

Den 9. juli tidigt om morgonen började öfvergången, hvarvid allt gick efter beräkning. Från den påtända halmen dref en tjock, bolmande rök ned mot andra stranden, och i skydd af denna hade båtarna nått halfvägs på den breda floden, innan de blefvo af fienden upptäckta. De fiendtliga kulorna stannade emellertid i de stora skärmarna eller i hamppackorna, och innan sachsarna visste ordet af hade kung Carl midt i kulregnet stigit i land, tätt följd av gardet och en bataljon hälsingar och med stormande hand tagit de sachsiska batterierna samt drifvit fiendens främsta linjer tillbaka från stranden.

Vid detta anfall blef den tappre majoren von Wulffen svårt sårad.

Innan de öfriga trupperna hunnit ordnas, hade emellertid Paykull fått förstärkning, och nu gingo fyra sachsiska regementen fram till anfall.

Svenskarna höllo tappert stånd dervid kraftigt understödda af elden från de bestyckade prámarna, och när därpå det ena regementet efter det andra raskt landstigit, utgår en förhärjande eld från de svenska linierna samtidigt med att Lifregementet och konungens drabanter gå till anfall mot sachsiska rytteriet. Detta bringas i oordning och kastas på flykten.

Efter tre timmars strid drogo sachsarna sig tillbaka, efter att hafva förlorat sitt artilleri och en stor del af trossen.

Bakom de sachsiska trupperna hade vid stridens början stått några ryska regementen i reserv, hvilka vid blotta åsynen af de anstormande svenskarna tagit till flykten, ett bevis på hvilken skräck dessa injagat genom slaget vid Narva.

En samtida häfdatecknare skrifver om öfvergången vid Düna, att de svenska trupperna visade prof på en lysande tapperhet, och att öfvergången var vunnen genom en skickligt utförd plan och i hela Rigabefolkningens och de främmande skeppsbesättningarnas åsyn.

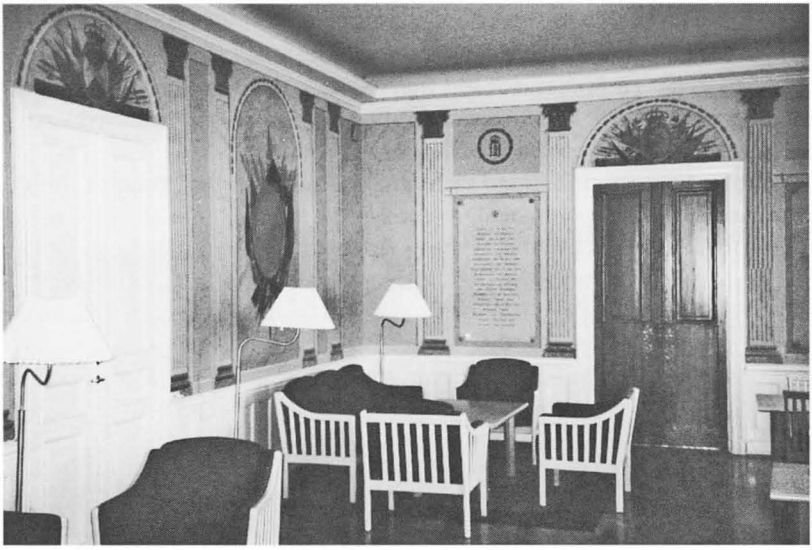
Ännu en gång flög svenska konungens namn öfver Europa.

Hälsinge regemente, som varit främst i elden, hade ej undgått förluster. Utom den dödligt sårade majoren von Wulffen, som afled ett par dagar derefter, stupade kapten von Schwartzenhoff med flera och sårades regementschefen öfverste von Knorring.

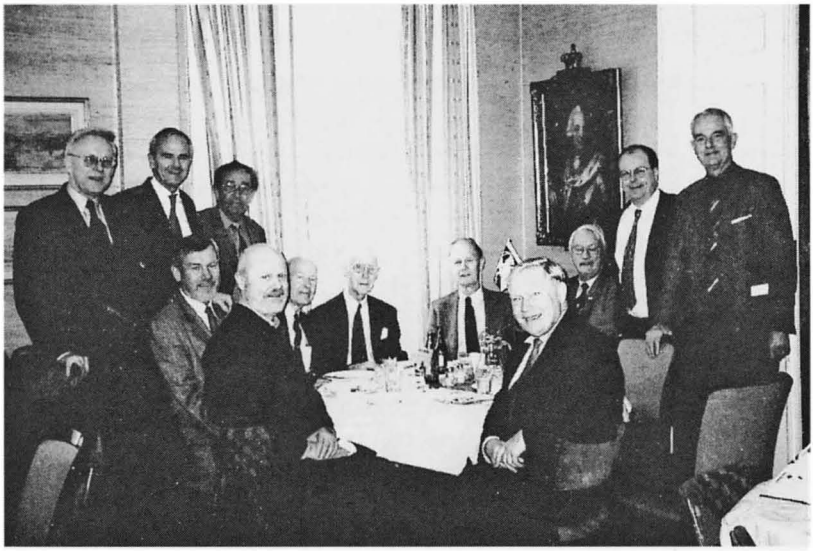
Regementet bär *Düna 1701* på sina fanor".

Tisdagsklubben, Dalregementets motsvarighet till I 14 S, samlad till lunch på Militärsällskapet i Stockholm en tisdag i december 2000. Från vänster: Folke Linder, Erik Eriksson, Gösta Backman, John Crafoord, Hans Bergensund (ordförande), Nils "Pello" Hagström, Anders Rosenberg, Knut Björkenstam samt Bengt Åhlander. Foto: genom Hans Bergensund.

Matsalen i gamla officersmässen som salen ser ut i dag. Frånsett möblemanget är den sig lik. Foto: Knut Björkenstam.

I 14 S aväter "I 14-lunch" den 14 februari 2001 på Militärsällskapet. Från vänster: Svante Karén, Evert Danielsson, Bo Grawe, Bo Lewin, Sten Wiberg, Gösta Dahl, Dag Stiernspetz, Sven Söderhjelm, Paul Zetterlund, Staffan Sjödén, Knut Björkenstam samt Jan-Eric Virgin.

Foto: genom Knut Björkenstam.

HÄLSINGESOLDATEN I ORAVAIS

av Knut Björkenstam

Som medlem i Nylands Brigads Gilles Sverigeavdelning får jag fyra gånger om året brigadens tidning **Fanbäraren.** När jag hösten 2000 läser nummer tre kommer jag till en artikel under rubriken **Okänd soldat i Oravais.** Med intresse läser jag artikeln och plötsligt står där "Helsinge Regemente" och om en okänd soldat från vårt (!) regemente. Med detta förhåller det sig sålunda.

Som de flesta känner till, åtminstone de av oss som tillhör de generationer som läste Runeberg i skolan, så stod under kriget mot Ryssland 1808–1809 ett slag vid Oravais den 14 september 1808. För ett par år sedan hotades platsen för slaget av ett vägbygge. Några amatörarkeologer undersökte marken för att se om något av värde kunde hittas innan vägbygget påbörjades. De fann ett mansskelett, dock utan huvud. Efter undersökningar på Museiverket i Helsingfors kunde mannens/soldatens ursprung fastställas, bland annat mot bakgrund av hans för tiden exceptionella kroppslängd (176 cm). Soldaten tillhörde Hälsinge regemente. Hans namn finns bland fyra möjliga om man utgår från mönstringsrullorna för år 1808. Längre än så har man inte gått. Soldaten blir till namnet okänd.

Soldaten torde ha dött på ett våldsamt sätt. Hans huvud skiljdes från kroppen genom ett sabelhugg, troligen utdelat av en rysk kosack. Soldaten dog tidigt på morgonen den 14 september vid en förpostfäktning som föregick det egentliga slaget. Den plats där detta inträffade ligger inte så långt från den plats som i dag kallas Schwerins bro, där den av Runeberg omdiktade unge Wilhelm von Schwerin stupade. Till skillnad mot denne så har vår soldats död gått helt obemärkt förbi.

Men nu, nära två hundra år senare, har hälsingen blivit jordad enligt dåtidens militära ritual. Oravais historiska förening med Kongl Österbottens regementes lifcompagnie var initiativtagare till detta och genomförde ceremonin den 10 september år 2000. Soldatens grav ligger vid foten av den kulle på vilken den minnessten står som erinrar om att kullen var generalen Adlercreutz "Feldherrenhügel" under slaget. På gravstenen är fäst en plåt med texten:

†
DEN OKÄNDE SOLDATEN
TUNTEMATON SOTILAS
14.09 1808

Kransar nedlades vid graven, bland annat en av granris med blågula respektive blåvita band. På de förra stod Kongl Österbottens regementes lifcompagnie, på de senare Oravais historiska förening.

"Jordfästningen kändes tidsenlig och högtidlig. Den okände krigaren som nu fick sin sista vila skulle säkert även han varit nöjd." Så slutar Fanbärarens artikel.

Så, Du, sentida Hälsing. Om Du har vägarna förbi Oravais, sök upp graven, stanna till en stund, och tänk att här ligger en soldat från vårt regemente, en soldat som inte bara visste att göra sin plikt utan också gjorde det och därmed offrade sitt liv.

Foton ur Fanbäraren.

REGEMENTSMUSIKENS MUSIKPROGRAM

av Knut Björkenstam

För ett par år sedan fick jag av vår mångårige medlem Karl-Otto Lundberg ett litet häfte med titeln *PROGRAM vid Kungl. Hälsinge Reg. musikkårs Friluftskonserter Sommaren 1925.* Det är egentligen inte ett musikprogram i vanlig bemärkelse utan snarare en sammanställning av musikkårens totala repertoar ur vilken vissa kompositioner valdes ut för att spelas vid sommarens olika utomhuskonserter. Kanske kan det vara av intresse att redogöra något för vad häftet, som betingade ett pris av 25 öre, innehåller.

Totalt anges 1405 olika nummer, allt från nummer 1 "Körner – Kungl Svea livgardes marsch" till nummer 1405 "Åhlström – Sällhetens visa". Härutöver måste även ha funnits dagsaktuella kompositioner på repertoaren ty den sista huvudrubriken lyder sålunda: *Dagens melodier.* Att dessa inte har kunnat förtecknas är ju ganska självklart.

Följande huvudrubriker återfinns i förteckningen: *Marscher, Ouvertyrer, Fantasier ur operor och operetter, Potpurrier, Valser, Mazurkor, Polkor – Schottich – Galopper, Two-step – Fox-trot – Tango, Danser – Intermezzon, Suiter – Rapsodier – Festspel, Finaler – Baletter – Entre-akt – Körer, Arior – Romanser – Ballader – Duetter, Diverse – Konsertstycken, Dagens melodier.*

De 1405 antecknade numren fördelar sig på de olika rubrikerna på följande sätt. Marscher – 338, Ouvertyrer – 84, Fantasier – 78, Potpurrier – 37, Valser – 279, Mazurkor m m – 139, Two-step m m – 144, Danser m m – 60, Suiter m m – 13, Finaler m m – 14, Arior m m – 52, Diverse m m – 166.

Att marschkompositionerna är i majoritet är kanske inte så underligt. Den tyske kompositören H L Blankenburg är representerad med inte mindre än 29 marscher. På delad andra plats kommer tysken Teike och musikdirektören vid regementet Ivar Widner med elva marscher vardera. Musikunderofficeren vid regementet Otto Lindvall, mest känd för sin *Konvaljens avsked,* är upptagen som kompositör till fem marscher. Att Lindvall var en flitig kompositör framgår inte minst av att han är representerad under flera av de angivna rubrikerna. Widner har också komponerat annat än marscher, bland annat hambopolskor och konsertstycken.

Vår egen "marschkung" Sam Rydberg finns representerad med sju kompositioner medan hans konkurrent om titeln, Viktor Widqvist, har två kompositioner med i marschförteckningen.

På valssidan dominerar inte familjen Strauss som man skulle kunna tro, utan Walteufel (det stavas så). Denne anges som kompositör för inte mindre

Pris 25 öre

PROGRAM

vid

Kungl. Hälsinge-Reg. musikkårs

Friluftskonserter

Sommaren 1925

Axel Lidholm

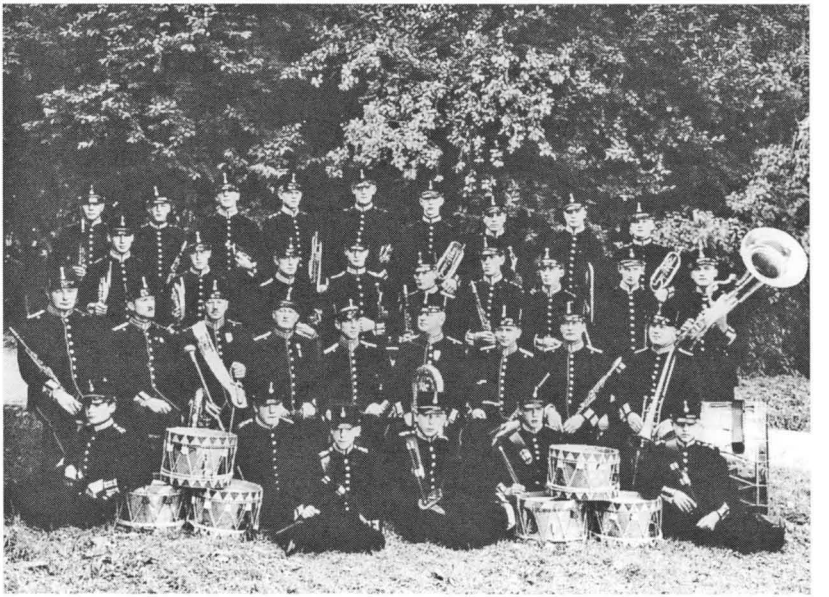
GEFLE

Norrlands största affär i branschen med avdelningar för:

Herr-Ekipering, Herr-Kläder, Beställnings-Skrädderi, Goss-Kläder, Goss-Ekipering, Herr-, Dam- & Barn-Skodon, Bil-Kläder, Reseffekter

Alltid nyheter - Prima, förstklassiga varor

Gefle 1925. Lantmännens Tryckeri.

Regementets musikkår 1925. I mitten musikdirektör Ivar Widner (1923–1932). Regementstrumslagare Karl August Lundgren (1920–1928).
(Foto: tillhör författaren.)

än 30 valser medan Strauss får nöja sig med 19. Viktor Widqvist finns representerad med fyra valser av vilka *Dans på logen* får sägas vara den mest bekanta. Även Karl-Otto Lundbergs pappa, Otto Lundberg, finns representerad med sjömansvalsen *Hem till Justina* (nummer 677 i förteckningen).

Intendenten på regementet vid 1900-talets början, Ewert Unger, var också musikalisk och komponerade såväl marscher som valser. Bland de förra kan nämnas *Överste Nyström* och *Paradmarsch,* bland de senare *I officersmässen* samt *Flickan från Peru.*

Ja, detta var några utdrag ur ett intressant litet häfte som säger en hel del om vår musikkårs repertoar på 1920-talet. Dessutom finns ett otal annonser i häftet där Gävlefirmor av olika slag gör reklam för sina varor. Tapetserare Strömberg gör reklam för ottomaner och på Karlstrands kan man köpa fotbollsskor à 11:50.

EN RESERVOFFICERS MINNEN

av Knut Björkenstam

Någon gång vid mitten av 1960-talet överlämnades till sektion 3 på regementet en bunt maskinskrivna sidor (75 stycken). De utgjorde del 1 av en reservofficers nedtecknade minnen av sin tjänstgöring vid regementet. Via överstelöjtnant Karl-Erik Björk kom de så småningom till major Hans Beminge. Denne överlämnade till mig i november 2000 en kopierad omgång.

På omslaget står: **Kaptenen i reserven Mattssons minnen 1929–1965.** På sidan ett står en närmare programförklaring att finna:

En f. d. krigsmans
ERINRAN
av LÄROÅR på HÄLSINGE regemente
1929 och eventuellt fram till 1965
Del ETT

Sannsaga berättad för skojs skull av en värmlänning. Men också för att övertyga min gode gamle vän och arbetskamrat: "Militärhataren" och äkte Söderkisen "Snitzarn" om att generellt ALLA kanske inte är dårar, som är eller varit militärbefäl. Slutligen ett viktigt skäl. Historierna är tänkta som ett T A C K för ett högst oförtjänt T A C K till en pensionär från I 14 och dess OFFICERSKÅR. Det är väl normalt att var och en försöker göra sin plikt så gott han nu förstår det.

595 53/29

*

Då jag läst igenom materialet har jag funnit det bitvis vara så intressant att det i delar skulle kunna tas in i vår årsskrift. Ett första försök görs här. Min avsikt är att återkomma i en à två årgångar framöver. Men innan jag lämnar över till kaptenen Mattsson några ord om densamme.

Det har inte varit lätt att få fram några data om honom. Jag har talat med en del äldre officerare såväl aktiva som i reserven. Jag har även kontaktat folkbokföringen men ej heller det har varit framgångsrikt. Den ende som kunnat erinra sig Mattsson är major Hans Nedin som minns honom från beredskapen uppe i Tornedalen. "En mycket duktig reservare" enligt denne.

Kaptenen i reserven Mattsson föddes den 3 juni 1910 i Karlskoga och erhöll i dopet namnen Per Olof. Han blev reservofficer den 21 april 1933 och

utnämndes till kapten den 22 oktober 1943. Enligt vad han skriver i sina minnen lämnade han reserven den 1 januari 1966, således vid 55 års ålder.

Av minnesanteckningarna framgår inte mycket om Mattssons civila gärning. På slutet skriver han, att han arbetar i Tekniska nämndhuset i Stockholm. Kommen så långt tog jag följaktligen kontakt med Stockholms stad. Så småningom lotsades jag fram till gatukontorets arkiv. Där fick jag efter en del letande möjlighet att läsa Mattssons personakt. Nu föll de flesta pusselbitarna på plats.

Efter studentexamen och reservofficersutbildning fick "vår man" sin första anställning som skrivare på Stockholms stads gatu- och avloppsavdelning. Han blev verkmästare 1938 samt 1944 ingenjör. Han blev förste avdelningsingenjör 1963 med placering vid gatukontorets personalavdelning. Han gifte sig 1942 med "Britt från Ljusdal". Paret fick en dotter 1944 och en son 1949. Mattsson avled den 24 april 1967.

Bland handlingarna i arkivet fanns även uppgifter på Mattssons militärtjänstgöring mellan åren 1939 och 1961. Här framgår det att under andra världskriget var Mattsson inkallad 780 dagar av vilka 326 fullföljdes under perioden maj 1940 till mars 1941. Efter kriget var Mattsson inkallad 172 dagar med en sista tjänstgöring hösten 1961.

Med början 1960 vistades Mattsson en månad varje år på kuranstalt för att vårda sin hälsa. Regementsläkaren Stig Holmquist hade upptäckt högt blodtryck hos Mattsson. Det var också under en sådan rekreationsvistelse som minnesanteckningarna kom till. De är angivna som del 1. Någon del 2 har mig veterligen inte blivit skriven.

Inför överlämnandet till regementet av sina minnen skriver Mattsson bland annat: "Varför läsa andras minnen? Dessa hågkomster doneras med varm hand till regementets officerskår för vilken de är skrivna. Måste något censureras görs det av regementschefen eller annan hög chef med erfarenhet från de senaste 3 à 4 årtiondena. Definitivt tillhör dessa minnen inte allmänheten, som så lätt kan missförstå, när den inte känner bakgrund. Lossslitna citat kan bli helt vilseledande".

Mattssons minnen omspänner i stort tiden 1929–1945, det vill säga hans värnplikts- och reservofficersutbildning samt mångåriga beredskapstjänst under perioden 1939–1945. Det är härur jag tänker redovisa vissa avsnitt som dels kan tänkas vara tidstypiska, dels måhända ha ett mer allmänt intresse för just Hälsingar. Det är författarens ord och språk jag använder. Enstaka språkliga justeringar har jag tillåtit mig att göra, stundom också någon förkortning i texten. Namn kan i "känsliga" sammanhang ha ersatts med ett bigram. Men nu överlämnar jag ordet till före detta kaptenen i regementets reserv Per Olof Mattsson.

*

”Minst i klassen och lystrande till ”smek-” (eller ”ök-”) namnet Puttssen anträdde jag den 18 juni 1929 resan till Gävle med inkallelseorder på fickan. Lindrigt intresserad. Och varför så långt bort från Örebros Karolinska, Karlskoga och Karlstads läroverk. På den tiden räckte inte studenterna norr om Dalälven till för att fylla ett kompani på cirka 240 man. Vi utsocknes användes som utfyllnad. I Västerås slog sig slumpartat en militärperson ner framför mig i kupén. Halft militär tänkte jag att det var bra och kanske till och med nödvändigt att hälsa. Reste mig upp och bugade! Bättre förekomma än förekommas. Det kanske blir straff annars? Vilken angenäm bekantskap! För denna min första kontakt med I 14 var FRIDOLF med 14 på axelklaffar, stjärnor, spänst, humor och allt. Domprostens son, Fåhraeus. Alla är de tydligen inte vilddjur, som nu under 288 dagar skulle tortera mig. Tack Fridolf för den mjuka övergången.

Utbildade militärpsykologen kapten Nordström tog hand om oss cirka 250 studenter. Hans moderna idéer triumferade det året och året därpå med två fina årgångar studentbefäl som resultat. Nya vindar anades i konsten att föra befäl. Hur sant är det inte att fältherren vinner inget slag allena. Vårt regemente liksom alla andra består till cirka 85% av värnpliktiga, omgivna av befäl av olika grader. Låt oss aldrig glömma det!

Slumpartat fick jag dåvarande löjtnant Yngve Säfwenberg till plutonchef. Han och ingen annan är orsaken till att jag under 36 år villigt lyssnat på signaler från mitt stolta regemente, vad det än har gällt. Säfwenberg var mannen med solvargsleendet. Den underbara kombinationen av förnämlig yrkeskunskap och gott hjärta. Det senare avslöjades så tydligt av att leendet kom inifrån. Bara han kunde dessutom exempelvis som storskytt genomföra tidernas demonstration av förträffligheten av vår krigsmateriel. Aldrig såg jag det upprepat. Vågade mig ej heller på att upprepa det. Säkert var det minst sju hjälmar från olika nationer, som dinglade på pinnar nätt och jämt synliga över blinderingen. Den stolta franska hjälmen med sin tuppkam kände vi igen allihopa. På 300-metersvallen ställde sig Säfwenberg och skjuter stående träff mot varje hjälm. Det behövdes inte så många skott utöver sju. Vi imponerades av vår hövdings skicklighet, men ännu mer av vad vi såg av skjutresultat. En nästan omärklig intryckning, stor som en 10-öring, på ”våran” hjälm. Alla andras baksidor såg ut som skrynkliga sönderslitna konservburkar.

Vår plutonchefs ställföreträdare var sergeant Larsson, då boende högst upp i kanslihuset. Sträng som flinta eller vass som ett rakblad men med en

förödande charmhumor och en tvärhand hög. Ett exempel: 44 Karlsson såg redan förut dåligt genom sina glasögon. Dessutom var han skotträdd. Bara bommar på skjutbanan. Larsson var allergisk mot bommar. Han hade med en lika enkel som tydlig order helt enkelt **förbjudit** dem. Det störtregnade och småsnöade om vart annat. Från en tavla bara konsekvent bom, bom, bom. Larsson dit som en hök. Karlsson måste ställa sig upp i stram givakt och försöka förklara, varför han inte följde given order i tjänsten. Så småningom på skälvande ben fick han ur sig: "Jag ser ingen tavla, SERGEANT". Blixtsnabbt från vice hövdingen: "44 Karlsson är så full i faen och skjuter mitt i PRICK, antingen han ser någon tavla eller ej".

Miljonärssonen nr 40 Hans Christian Ebeling lärde sig att själv förrätta sina sysslor genom ett snabbt ingripande av 37 Sandin (Svenne). Dittills i sitt liv hade betjäning utfört allt, till och med tvättning. Svenne helt enkelt förbjöd oss att utföra något som helst skubb, vad än den blivande hedersmannen betalade. I stället köpte han något senare en Nash, som vår grupp fick träna i på Valls äng. Där lärde jag mig att köra bil. "Oxögat" på Centralhotellet långtidsabonnerade Hans Christian för vår grupp varje lördagskväll. Räkningarna för maträtter och observera även **drycker** sändes till Hans Christian. Och så säger man att inte militärlivet har någon betydelse. Alldeles gratis från man k a m r a t u p p f o s t r a n. Effektivare än mången fars och mors.

En dag 1931 skulle general Haegart i Östersund komma för att inspektera I 14. Som första pass hade han kvällen före uttryckt att han ville se exercis I i sluten ordning. Uppgiften gick givetvis till löjtnanten Åke Bucht på 5. kompaniet. Där var de flesta värnpliktiga socialister, som sjöng och gnolade Internationalen på ledig tid (som blev allt längre och längre). Ur detta gäng tog Bucht ut sin paradpluton. Han hade natten på sig att preparera plutonen, som liksom alla vid vårt regemente varken har fallenhet för eller intresse av någon preussisk drill. Jag tror för all framtid.

På morgonen var det klippt. Bucht i stor gala lämnar av framför kanslihuset. Varken förr eller senare har jag sett något liknande. Perfekt samtränad trupp gör inte det minsta misstag under en hel halvtimme. Inte ett kommandoord från Bucht. Han gav sina order med dragen blixtrande sabel. Hur plutonen än vändes, var han alltid omedelbart i dess tät. Under hans pantersprång till nytt läge fladdrade den blå långrocken upp och visade sitt gula foder. När den fenomenala föreställningen var slut, kom det idel lovord från den annars så barske generalen. Slutet minns jag ännu riktat till löjtnanten: "Inom hela Norra Arméfördelningen finns det inte någon officer med bättre personlig exercis!".

Åke Bucht, denne store KAVALJER av I 14, drabbades av många sorger. Bland annat att köra i historia vid inträdesprov till Krigshögskolan. Han som var den borne historieberättaren och som med minst tio till gav livet på

mässen sådan charm, att bara det räckte till för att jag skulle längta till mina inkallelsetider. Min beundran för Er alla kavaljerer och gentlemän kan ingen ta ifrån mig. Den GLÄDJE Ni spritt förstoras i mitt minne som vågor, som aldrig dö på havet.

Att man oavsett grad skall utnyttja speciella förmågor i ett förband fick jag klart för mig redan 1930 på en bataljonsövning. Ansvaret för att en hel bataljon kommer rätt efter några kilometer i snårskog överlät hövdingen major Nauckhoff till två pojkar av lägre grad, herrar Wiklund och Berggren. Han nåddes så småningom av beskedet att bataljonens mitt befann sig 50 meter från anbefallt marschmål. Med monokel och allt stegade Nauckhoff fram i djungeln längs sambandskedjan och kom till dem, som dristat sig att påstå att ett ödetorp skulle ligga 50 meter längre fram i DEN riktningen. "Skall bli mig ett utsökt nöje", sade den, när han så ville, noble och världsvane majoren. Fram till beviset i form av en husgrund. Där sade han: "Tur för Er pojkar, för hade jag kommit mer än 25 meter fel, hade jag HÄNGT Er i T——N i DET trädet".

Löjtnantspojkarna var inga dunungar då heller. De kämpade med framgång i civila distriktsmästerskap. Officerslagets Wiklund kom etta långt före alla andra på budkavlemästerskapen hösten 1929. Sista sträckan återstod. Till sin förskräckelse såg han min klena utrustning som tredje man i studenternas lag. Han kommenderade: "Avklädning!" och så fick jag i skogarna några mil söder om Storsjön överta hans löpardojor, pannlyse och tips om att vi studenter låg tvåa. Allt gav mig denna känsla av samhörighet som varit I 14:s signaturmelodi. Oberoende av utgångspunkter försöker alla göra det bästa av situationen. Hjälp fick jag alltid i trängda lägen. Oftast från håll som jag minst anat.

Samarbete över gränser existerar i verkliga livet. Till exempel höll svinaherden, indelte soldaten Blom, ihop med översten, självaste Stålhane. De var förenade på fritid i samma hobby: att avlägsna kråkorna från Valls äng och andra övningsfält. Det kunde behövas på en hästtid mera allmän än nu. Naturligtvis levde folkhumorn och döpte svinaherden till I 14:s souschef. Att det redan då fanns bra hästar garanterade stallfuriren Hofwenstam, före detta kavallerist. Min kolsvarta övningshäst, Spader Knekt, var så framåt, att den var vit efter ridpassets slut. Major Appelboms häst var redan från början vit. Praktiskt för på Appelboms tid var det beredskap, mest i Norrland och mycket snö. Kråkorna hade förmörkat himlen över Kungsbäck, om inte Stålhane och Blom med uv så lidelsefullt ägnat sig åt sin hobby. Och hästarna fortsatte äta havre.

På tjänstetid var dock alltid översten ÖVERSTE. Vaktposten utanför kanslihuset skulle vid dödsstraff ropa "I GEVÄÄÄR!" vid blotta anblicken av ett par stövlar bortom dansbanan i Regementsparken cirka 6.45. Ropade han vid tjänlig väderlek tidigare för knastret i gruset, började överstens dag

riktigt lyckligt. Tyvärr beredde jag honom sorg som vaktchef en gång. Inte för att posten inte hade upptäckt honom i tid, utan därför att jag vågade säga lögnen: "Intet av vikt passerat!". Höll på att råka in i buren på kuppen. Hur kunde jag säga något så dumt, när reveljen slagits med två trummor i stället för anbefallda tre? Att tre morgonsömniga trumslagargrabbar på cirka 15 år kvitterat väckning var inget försvar. Jag hade ansvaret för ordningen inom hela regementsområdet, när översten inte befann sig inom sina domäner! Tre är tre och två är två".

KORRIDORPOSTEN

av Torbjörn Rudolfsson

I april 1941 "landade" jag på Kungl Hälsinge regemente för ett års rekryttjänstgöring. Det såg ut att bli ett bra år med nya kompisar, ordning och reda och bra mat. Vi utbildades på 40 mm pansarvärnskanon, som blev en riktig "älskling" inte minst efter skarpskjutningen ute på Iggön. Vi sköt mot bogserat mål på ett avstånd av 800 meter ut mot havet. Samtliga i plutonen utom en sköt prick.

Eldställning övades på Valls äng och körning hästanspänt förekom också. En dag när vi hade rast på Valls äng kom "mördarn" (regementets största häst), som ofta rymde från stallet, i full karriär mot oss. Moberg från Myssjö (van hästkarl) gick lugnt mot "mördarn" med utsträckta armar och hästen stannade snällt hos "Myssjö". När Moberg kom tillbaka till oss, sa Lind från Hedesunda: "Du "Myssjö", "mördarn" tyckte nog att du ser ut som en hösäck".

Nu fick vi en ny kompanichef, löjtnant Törnbom, som fick namnet "Bomsen" därför att han alltid lade till ett s efter varje ord. Exempelvis: "Den som inte har skjutit´s idag ska skjuta´s i morgon". En dag ska "Bomsen" leda övningarna med pansarvärnskanonen. Nu fick vi dra in i skogen mellan Lilla fältet och skjutbanan. Där blev det framryckning över stock och sten och fort skulle det gå. Gissa om vi fick smällar både här och där. Vid ett tillfälle gjorde jag illa skrevet så fruktansvärt att jag formligen flög upp i enskild ställning och nästan skrek: "Löjtnant detta kan inte vara rätt. Fienden behöver ju

Skarpskjutning med 40 mm pansarvärnskanon på Iggön 1941.
Foto: författaren.

inte ta livet av oss, för det sköter vi om själva". Efter en stunds tystnad avbröts övningen och det blev vapen- och persedelvård fram till lunch.

Två dagar senare råkade jag komma aningen för sent till uppställning. Löjtnant Törnbom passerade just då. När vi kom upp på kompaniet samma dags eftermiddag blev jag "grattad" till korridorpost kommande lördag/söndag. Det satt en lapp på anslagstavlan som sade, att efter tre anmärkningar, var man korridorpost över helgen. Jag hade inga anmärkningar tidigare, så detta måste vara något annat. Begärde och fick tid hos bataljonschefen major Hamnström. Han kunde tyvärr inte göra något åt min straffkommendering. Däremot lovade han att tala med löjtnant Törnbom, som glädjande nog lämnade 1. specialkompaniet ganska snart. Dessa två korridorpostdygn blev de två värsta dygnen i min militära "karriär", som jag avslutade som ungdomsledare i Storvik–Ovansjö hemvärn.

TIDIGT FÖRSVARSINTRESSE

Från skoltid till värnpliktstid, några tankar och minnen

av Karl-Otto Lundberg

Vid Norra strandgatan i Gävle, inte långt från Kungsgatan och Kungsbron, ligger den Berggrenska gården. Byggnaden är en av de få norr om Gavleån som kunde räddas vid stadsbranden 1869. De stora lindarna runt huset var ett bra skydd mot lågorna. Från att ha varit bostad för borgmästare Berggren kom huset med åren att inrymma Gävle högre folkskola och yrkesskolan. Högre folkskolan var tvåårig. Jag var elev där 1934–36.

Jag var 13–15 år. Det var en trivsam skola med en skolledning och lärarkår, som hade ett positivt intresse även för sådant som vi elever sysslade med litet vid sidan av de ordinarie skolämnena (exempelvis teater, flickornas balett, politiska diskussioner, idrott). Jag kan tänka mig att den populäre gymnastikläraren Henry Stenman var stolt när vi hade segrat över Uppsala högre folkskola i trekamp (löpning 60 meter, längdhopp samt slungboll) samt avslutande stafett 4 x 60 meter.

Det var en orolig tid, åren före andra världskriget. Det mörknade över Europa. Att det varit ett världskrig 1914–18 kände även vi skolgrabbar till. Litteraturen var omfattande, journal- och spelfilmer gick på biograferna. Appellen löd: aldrig mera krig! Men världen skulle snart bli varse om någonting annat. Faran från öst, "rysskräcken", fanns där alltid. Och den tyska upprustningen blev mer och mer tydlig efter Hitlers totala maktövertagande 1934, sedan rikspresidenten Paul von Hindenburg gått ur tiden. Till exempel införde Tyskland allmän värnplikt år 1935.

Jag tror man påverkades av alla tecken på ett kommande krig. I tidningen Veckorevyn beskrevs ett scenario om en tysk invasion i Skåne, hur den tyska "maskinarmén" snabbt bröt igenom den tunna svenska försvarslinjen. Faktiskt en allvarlig, tankeväckande läsning. I ett bokhandelsfönster såg jag en titel "Tyskland har vridit klockan tillbaka". På vinjetten syntes en tysk soldat hänga på årsvisaren och drog den tillbaka till 1914.

I Sverige började man bli medveten om att en förstärkning av försvaret var nödvändig. Debatten i riksdagen följdes med intresse i vår skolklass. Vår lärare i engelska, medborgarkunskap med mera Arne Linander, deltog med tolerans och engagemang i diskussionen. Ibland gick det så långt att Linander tittade på klockan och konstaterade: "Nej, nu måste vi gå igenom dagens engelska läxa"! Under intryck av dagssituationens allvar började en grupp på fyra grabbar i klassen att fundera: vi borde göra en arbetsbok om försvaret! I gruppen ingick Torsten Andersson, Rolf Eriksson, Arne Wenn-

gren och jag själv. Vi samlade bilder och texter ur tidningar men skrev även egna bildtexter så långt våra kunskaper räckte. Det var riksdagsval 1936 och jag minns en ofta förekommande affisch: Högern vill ett starkt försvar! Arbetsboken blev väl mottagen av lärarna och skolledningen. Det sägs att vår arbetsbok fanns kvar i skolans bibliotek under flera år. Bokens slutliga öde vet jag ingenting om. Den är helt säkert bortrensad. Men arbetsgruppens medlemmar blev under många år mina bästa kamrater.

Nåväl, 1936 års försvarsordning antogs av riksdagen. Kostnadsramen beräknades till 158 miljoner kronor. Tillsammans med försvarsministern Janne Nilsson var det två män som främst bidrog till det här försvarsbeslutet: överste Helge Jung och statssekreteraren i försvarsdepartementet Tage Wärn. Helge Jung kunde på rätt sätt "ta" politikerna. Han blev som bekant general och ÖB 1944.

Mera om år 1936. På hösten genomfördes Gästrikemanövern. Högkvarteret var förlagt till Grand Hotel. Jag cyklade upp till Kungsbäck för att titta på när regementet marscherade iväg. Gävle utsattes för flyganfall. Några större bombplan hade inte landet. Det från Tyskland inköpta planet Junker Ju 86 (i Sverige benämt B 3) hade inte hunnit levereras i något större antal. Det lätta bombplanet Hawker Hart och spaningsplan fick sättas in.

Med minnets hjälp kan man på ett ögonblick förflytta sig i tid och rum. Nu till 1942, när jag var rekryt på livkompaniet med kapten Ragnar Lené som chef. I augusti kom general Jung på inspektion. Han var då militärbefälhavare. Vårt kompanis uppgift var att anfalla över Lilla fältet. Vi gillade vårt plutons befäl och gjorde vårt allra bästa.

Vid den avslutande uppställningen höll general Jung ett tal, i vilket han förberedde oss på att vi på hösten skulle få vara med på ansträngande övningar. Han avsåg Årsundamanövern. Jung hade tydligen varit nöjd med Hälsinge regementes prestationer. I en regementsorder några dagar senare tackade överste Hamnström all personal för, som ordalydelsen var, "välförhållande under generalinspektionen".

Under Årsundamanövern var det mest uselt väder. Regementschefen fann det nödvändigt att avbryta övningarna en dag tidigare än planerat. Regementet anträdde marschen hemåt. Lastbilar frigjordes och skickades ut för att successivt plocka upp den marscherade truppen. Visserligen hann en del avdelningar komma ganska nära kasernerna innan de fick åka lastbil. Men alla var glada att få komma hem till sitt logement och byta kläder.

Efter manövern beordrades 18 dagars övningsuppehåll i form av skördepermission. Att arbeta i jordbruket var i forna dagar slitsamt. Men för de flesta av oss värnpliktiga torde skördepermissionen ha varit en angenäm avkoppling.

Själv hade jag inte kommit mig för att ordna någonting för att deltaga i "agrikulturarbetet". Alternativet var att deltaga i någon sorts övningar på re-

Gott humör ser det ut att vara. Andra dagen på Årsundamanövern i september 1942. Foto tillhör författaren.

gementet, exakt vad minns jag inte. När den kritiska dagen för beslut att stanna på kompaniet eller skaffa ett arbete inom jordbruket närmade sig mötte jag kapten Lené på kaserngården. Han frågade om jag ordnat något inför skördepermissionen? Det hade jag ju inte. "Ta nu tag i det här", sade Lené, "så att Lundberg inte behöver stanna på kasern, när alla andra reser iväg".

Jag kände faktiskt en bonde i Trönödal i Hälsingland. Min mor var från trakten och vi hade gästat denne Olle Svensson, som han hette, när jag var liten pojke. Ett snabbt telefonsamtal och snart satt jag på tåget mot Hälsingland. Min mor sade någon gång: "Du får inte vara rädd för att arbeta". Det fick jag försöka tillämpa nu, även om det blev en och annan sup tillsammans med bonden. När slutet på de trevliga veckorna i Trönö närmade sig, gick Olle Svensson och jag till den respekterade kommunalordföranden Andersson för att få det erforderliga intyget att man deltagit i jordbruksarbetet.

Naturligtvis läste vi dagstidningar även i Trönö. Vid den här tiden, hösten 1942, kom rapporter om det allt hårdare sovjetiska motståndet. Att erövra Stalingrad var ett primärt mål för Hitler. Men jag minns orden i en tidning: "Soldaterna börjar bli allt tröttare och blekare." Det var något nytt och ovanligt. Och kanske anade världen en vändning i krigslyckan.

Episoder från plutonchefskolan 1942–43 och från sommarlinjen på Karlberg 1944 har jag försökt berätta om i Bocken år 2000. Denna gång har jag hållit mig till de första månadernas rekryttjänst och hur åren före andra världskriget påverkade oss skolpojkar.

Fäderneslandet.

»Detta ord, *Fäderneslandet*, betyder ej den kalla jordgrund, på vilken vi trampa, dessa berg och dälder, varest fänad och trälar likaså gärna kunde dväljas: utan det betyder allt vad som ibland oss är gott och stort, alle redlige och ädle, med vilka vi andas samma luft och njute samma lagar, med ett ord, de som dela med oss liv, dygd, lycksalighet.»

Med dessa ord har på 1700-talet skalden och tänkaren *Thomas Thorild* sagt något väsentligt om vad svenskar främst se och älska i Fäderneslandet.

Sverige är för oss framför allt *Friheten:* friheten under ansvar, den folkliga självstyrelsen, tryckfriheten och yttrandefriheten, likheten inför lagen, den lagbundna ordningen, skyddet mot ämbetsgodtycke, den fria samverkan mellan individer och grupper, omsorgen om medborgarna.

Fäderneslandet, det är hela vår andliga odling: allt vad svenskar tänkt, diktat och skapat men även allt vad vi lärt av andra och ha gemensamt med andra. Svensk kultur bygger liksom all verklig kultur på en för mänskligheten gemensam grund. Den är icke till blott för vår egen skull. Svensk strävan vore ej redligt svensk, om den icke syftade till att gagna även medmänniskor utanför våra gränser. Svensk frihetsvilja kan och får aldrig bli till hinder för andras frihet; den främjas bäst i fritt samarbete med andra folk.

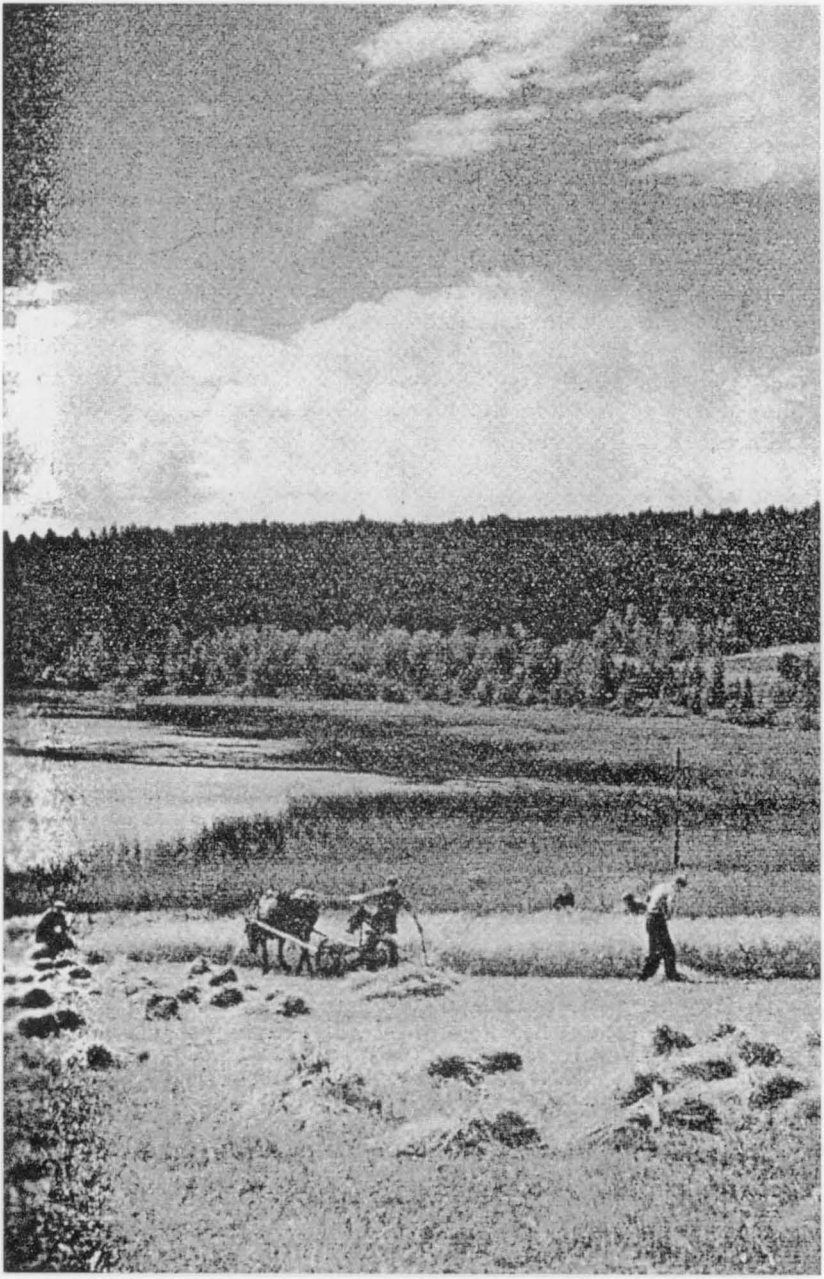
Fäderneslandet, det är folket. Det är också landet med allt vad folket där röjt och byggt: vårt hem, underlaget både för vår lekamliga välfärd och för vår andliga strävan.

Vi har ärvt ett land. Det är fränder och språk. Det är
skog och åker och hagar,
det är dagligt bröd och fågelsång och frihet och rättvisa lagar.

Sten Selander.

Krigsmakten skall vara värn för friheten, försvar för Fäderneslandet.

(ur Soldatinstruktion för armén, 1940-talets första hälft)

MED HÄLSINGAR I TORNEDALEN III

av Hans Nedin

1944 var jag chef för 8. tunga kompaniet I 14, som bestod av kulspruteoch granatkastarplutoner samt en pansarvärnskanonpluton, det vill säga ett anspänt infanterikompani med 65 hästar och två tältbilar-gengas.

Under värsta högvintern hade vi installerat oss i barackläger Veittivaara i den verkliga storskogen sydväst Karungi. I maj omgrupperades och flyttades vi västerut fyra mil till bergstrakten söder Vitvattnet. Där skulle vi spränga och jämna till omgivningen för en blivande stödjepunkt. Några dagar in i augusti kunde vi bryta bivacken och marschera österut mot Haparanda.

I Vuonolägret strax väster om staden kände vi oss väl tillrätta. Det dröjde dock inte länge förrän vår tillvaro skulle förändras radikalt.

I Finland kämpade den inhemska hären förstärkt med tysk trupp och svenska frivilliga en hård kamp mot den ryska övermakten. Strömmen av finska flyktingar ökade för varje dag.

I Haparanda järnvägsstation hade en nyinrättad evakueringsstab börjat organisera mottagandet av dessa gäster från broderlandet. Bland annat fanns ett jättestort avlusningstält uppfört och lottorna svarade för bespisning av nyanlända.

Jag fick order att vara nämnda stab behjälplig med lokala åtgärder. Mina ksptroppar och en pvkangrupp var underställda andra bataljoner med stridsuppgifter längs älven. Min kok- och tälttross samt ett antal hästskötare för den stora hästbivacken flyttades till en gårdssamling i trakten av Nikkala några kilometer västerut. Resten av disponibelt manskap fick jag fördela att tjänstgöra på sex olika byggnader, ordnade som flyktingförläggningar.

En underofficer eller ett underbefäl jämte fem à sex man per enhet skulle svara för denna nya, ovanliga verksamhet. Några mannar fick arbeta hos lottorna. Lokalerna var av mycket skiftande karaktär, till exempel en stor torkvind, en kyrka, ett Betelskapell med flera. Mina förläggningsgrupper saknade i princip alla slags omvårdnadsprylar. Några häckkärror kunde användas att hämta halm och viss materiel men i övrigt fick mannarna knacka dörr och låna hinkar, tvättfat, pottor och dylikt. Allt fick ju gå. Det var svåra tider och broderfolk i nöd.

Här uppe i norr hade finska och tyska soldater sammansvetsats som vapenbröder. Jag kunde vid några tillfällen iaktta hur en kspgrupp på östsidan järnvägsbron betjänades av ömsom finsk och ömsom tysk personal.

När godsvagnar kom in och vi drog undan de stora skjutdörrarna kom först rovor, halm etc. ut och sedan glåmiga kvinnor, barn och gubbar. De

Hälsingesoldater i Haparanda i september 1944. Mottagning, vård och tillsyn...

...samt vidaretransport av finska flyktingar.

fick något att äta och förpassades därefter till avlusning. Jag såg på mina hälsingepojkars miner, att de i sinnet levde med i all bedrövelsen. Stora undrande barnaögon invid chokladkoppen och limpskivan med prickig korv är syner som man aldrig glömmer.

Jag kände mig som ett slags depåchef. Som nära medhjälpare hade jag en diakonissa för sjukvård, en expeditionslotta för telefonefterforskningar och en mcordonans.

Från början var jag tilldelad ett trivsamt nattlogi i en villa vid stranden. Ihärdiga rykten om förestående strider, då tyska förband skulle drivas norrut av finska soldater och risk för beskjutning från tyska flygplan, gjorde att hela strandpartiet i staden fick utrymmas och spärras.

Jag fick flytta till den tömda folkskolans rektorsexpedition. Min bädd där blev två rejäla brottningsmadrasser och rullkappan som täcke.

Det hände så ofantligt mycket under dessa septemberdagar. Så fullkomligt annorlunda att ta itu med för en vanlig fältkompanichef. Några särskilda minnesbilder kan ge en god belysning.

Jag stod vid ett tillfälle invid bron till Torneå och märkte, att det blev så egendomligt vitt där långt borta. Så klarnade synen och jag såg ett antal vita kor, som föstes fram av en liten flicka. När hon kom nära vår beväpnade post började hon vackla. Han å sin sida trädde vapenremmen runt halsen och fångade in den lilla helt uttröttade tösen. Hon såg upp till honom och viskade frågande: "Ruotsi?". Sedan svimmade hon och togs om hand av någon, kanske sjukvårdssoldat, från ett annat kompanis mannar, som samlade kor i olika fållor.

Den 19 september då vapenstilleståndet med dess hårda villkor kungjordes, var jag uppe på den stora torkvinden, där så många flyktingar vilade i halmen. En radio med påslagen hög styrka var placerad på ett bord. När meddelandet om kapitulationen nådde ut, hade jag väntat mig hjärtskärande skrik och kanske en ström av svordomar. Inte så! Bland de församlade liksom löstes ut en suck, en djup, djup suck. Sedan var allt stilla. Sergeant E. som med fyra av sina mannar tjänstgjorde på vinden, stod bredvid mig. Han uttryckte vad vi alla kände: "Tänk — ändå".

En kväll kom jag under min vanliga inspektionsrunda in i kyrkan, där halmbäddarna lagts ut i altarkoret. En av mina mannar som hade vakten trädde nära mig och lade handen på munnen: "Sch, sch, — dom sover." Jag lyste på honom med min ficklampa och märkte att han inte mådde bra. "Jansson är sjuk. Gå till sjukan vid stationen i morgon", viskade jag. "Kan inte", så Jansson, "här måste vi alla hjälpa till. Hur skall det annars gå för dem?". Det var ord som värmde. Han fick i alla fall väcka sin furir, som av mig fick besked att ordna med sjukbesök.

En annan gång då jag besökte förläggningen i Betelskapellet och då i sällskap med diakonissan, anmälde överfuriren där, att man inte tyckte om

stämningen i rummet. Vi såg att en mamma med tre barn låg ensam mitt i salen, alla övriga höll till längs väggarna. Det framkom snart att barnen i den isolerade gruppen hade höggradig kikhosta. Min medhjälperska, som talade flytande finska, kunde snart skapa en ordning så, att de familjer, vars barn redan haft sjukdomen och modern med sina tre små, fick komma till dem och övriga kunde hålla sig på sin kant. Detta accepterades av alla.

I min "expedition" hade lottan många telefonsamtal ut till flera uppsamlingslokaler i östra Norrbotten. Hon skulle spåra barn, som kommit på fel ställe och borde återförenas med de sina. Det hände nämligen då och då, att de från början sammanhållna familjegrupperna efter behandlingen i avlusningstältet blev splittrade och kom in i olika transportbilar, som gick till skilda förläggningar.

Så förflöt en tid med mängder av problem att lösa. Jag måste beundra mina mannar, som aldrig gick riktigt "bet". En provisorisk lösning stod städse till buds. Flyktingar tillfördes och flyktingar avtransporterades. Alla togs väl om hand av hälsingesoldater.

Så en morgon knackade en främmande fänrik på min dörr. "Vi är här för att avlösa er!". Tillsammans gick vi ut på skolgården. Där stod, snyggt ord-

Vi lämnar Tornedalen. Morjärvs järnvägsstation, nästa. Ilastning och hemtransport. Författaren till häst. (Bilden = den militära beredskapstiden i blixtbelysning. Infanteri på marsch, ledaren ridande eller cyklande.)

nat, ett trängförband med ett flertal vita bilar, läkare, sjuksköterskor och många trängsoldater. Jag blev helpaff. Vilken skillnad! Nåväl, detta gällde knappast mitt förband. Jag hänvisade till evakueringsstaben.

Vid den tidpunkten hörde jag ryktet om att finska bataljoner tagits från Karelska Näset och skeppats till Kemi sydost Torneå för att avväpna eller driva tyskarna norrut till Norge.

På svensk sida förmodade man, att den kompakta flyktingströmmen under rena krigsförhållanden skulle avta. Detta bekräftades också. Jag fick order att samla kompaniet för tågtransport till Gävle och senare hemförlovning.

En fanjunkare från evakueringsstaben med handräckning hade order att överta ansvaret för våra lämnade förläggningar, städning med mera. Det för oss mest viktiga var hans löfte om att återlämna lånad materiel.

Efter något dygns ihärdigt arbete kunde min kompaniadjutant anmäla, att alla utspridda delar av kompaniet lyckligen återsamlats vid den slutna delen i gårdarna vid Nikkala.

Så begav det sig, att 8. komp I 14 lämnade valplatsen och drog västerut till Morjärvs järnvägsstation för ilastning. I öster började svåra strider, när tyskarna tvingades dra sig norrut och därvid vid sin tillbakaryckning satte alla gårdar i brand.

SVENSKA FRIVILLIGBATALJONEN EN BLICK 60 ÅR TILLBAKA I TIDEN

av Knut Björkenstam

I somras var det 60 år sedan bortåt tusen svenskar drog i härnad i Österled för att bistå Finland i dess nya krig – fortsättningskriget – mot Sovjetunionen. Den 10 juli samma dag som den finska försvarsmakten inledde sina operationer bildades "Finlandskommittén av år 1941". I slutet av juli steg de första svenska enheterna i land i Åbo. Efter utbildning organiserades "Hangöbataljonen" i förutom stab och tross tre jägarkompanier och ett tungt kompani.

Den 15 augusti avlades den finska Krigsmans Erinran. Bataljonen kom att ligga i den främre linjen under hela sin tid vid fronten vid Hangö. Hangöudd hade ju blivit ryskt i samband med fredsslutet efter vinterkriget 1939–40. I mitten på december avtackades bataljonen av marskalk Mannerheim och anlände den 20 i samma månad till Stockholm. Efter parad genom staden togs förbandet emot under högtidliga former såväl i Storkyrkan som i stadshuset.

Att erinra om detta svenska frivilligförband finns det anledning till år 2001. Förbandets chef var nämligen överstelöjtnant Hans Berggren, borgmästarsonen från Gävle och som börjat sin officersbana vid vårt regemente. Han kom att vara regementets chef 1946–1955.

Överste Koskimies, chef på Hangöfronten, med överstelöjtnant Hans Berggren. Längst till höger kapten Anders Grafström. Foto: Befäl nr 2/2001.

Hans Berggren talade inte så gärna och mycket om sina krigserfarenheter. Men något berättade han för Ture Karlström i samband med den intervju som denne gjorde med honom i juni 1981. Härom är skrivet i årgång 1997 av Bocken.

Middag på Hangöfronten hos Svenska frivilligbataljonens kommendör. Värden vid bordsändan. Till vänster kommendören för JR 55 överstelöjtnant Runo Wiberg. Foto: Finland i krig 1940–1944, del 2.

FOTOUTSTÄLLNING ÖVER HÄLSINGE REGEMENTE

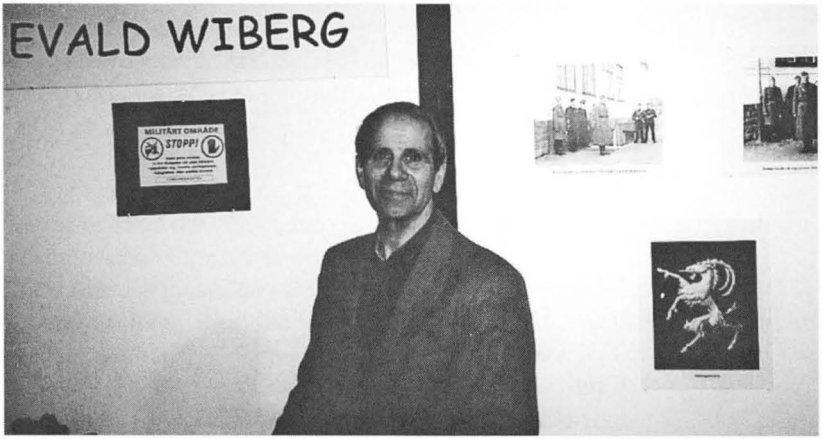
av Knut Björkenstam

I och med riksdagsbeslutet den 3 juni 1992 om regementets "första omstrukturering" bestämdes det att verksamheten vid regementet fotografiskt skulle dokumenteras. Den som fick uppdraget var Evald Wiberg, Gävle, som ägnat sig åt fotografering alltsedan sexårsåldern. Han gjorde sin värnplikt som fotobiträde på F15 i Söderhamn i början av 1950-talet.

Evald Wiberg kom att bli en trägen gäst och besökare på regementet under alla åren fram till den definitiva nedläggningen den 27 november 1997. Hans stora samling av bilder från Kungsbäck är av utomordentligt stort värde. Själv har jag som redaktör för de båda Kungsbäcksböckerna samt Bocken haft stor glädje av Evald Wiberg och hans kamera. Än hänger han med (se omslagets näst sista sida)! Tack Evald för det aldrig sviktande intresset och engagemanget för regementet!

Vid vernissagen i Silvanum torsdagen den 9 november 2000 var ett 100-tal personer närvarande, då översten av 1. graden, Rolf Dahlström, invigningstalade. Ett 90-tal fotografier var med på utställningen.

Det är nu väsentligt att den omfattande fotosamlingen nogsamt dokumenteras medan det ännu finns personer i livet som var med under regementets sista år. Så långt möjligt bör data för varje kort tas fram: vad det föreställer, var och när är det taget, namn på personer och så vidare. Utan dessa uppgifter blir fotografierna mer eller mindre värdelösa. Här har Gävleborgsgruppen och kamratföreningen en grannlaga uppgift.

Evald Wiberg vid entrén till utställningen. Foto: Knut Björkenstam.

EVALD WIBERG

9/11 – 10/12 2000

FOTOUTSTÄLLNING

Hälsinge Regemente

Vernissage kl 12.00
Överste 1 Rolf Dahlström inviger

skogsmuseet
SILVANUM
Kungsbäcksvägen 32, GÄVLE
Tel: 026-61 41 00 Fax: 026-61 41 20

Öppettider:	Tis, Tors, Fre	10-16
	Ons	10-19
	Lör-Sön	13-17
	Mån	Stängt

GRÄNSÖVERGÅNGAR

av Urban Gjerulf

Följande skildringar har inget med gamla soldattorp eller översteporträtt att göra. Det är erfarenheter från olika resor i samband med utlandstjänst – militärt som civilt – som jag har haft förmånen att uppleva. Dagens svenske officer blir mer engagerad i internationell verksamhet än tidigare – frånsett kanske stormaktstiden.

Under min aktiva period var det FN-tjänst – främst Mellersta Östern (MÖ) och Kashmir – som omfattade bland annat ett otal gränsövergångar. Under min civila period blev det mest i MÖ och Afrika som innebar att jag konfronterades med tullare och passpoliser. För att inte bli kvarhållen längre än nödvändigt lärde man sig – efter hand – olika knep.

Saudi Arabien

Vi var två svenska par som bilade upp från Dammam på östkusten till Kuwait, en tur på drygt 20 mil. Gränsövergången låg ungefär 4 mil söder om Kuwait – huvudstaden. Vid uppresan gick allt smidigt och bra i tullen. Värre vid hemresan. När vi stannade vid den saudiska tullstationen blev vi tillsagda av tjänstemannen att taga ut allt bagage och lägga det på marken och öppna alla väskor. I Saudi finns många ättlingar efter slavar, som nu har saudiskt medborgarskap. Denne "tullare" var en sådan ättling – lång, kolsvart och "the King on the spot" vilket yttrade sig i att han var mycket arrogant. Han började röra om i väskorna och slängde ut delar av innehållet på sanden. Vi blev arga och anmärkte på honom utan reaktion. Nu kom han till min hustrus väska och när han såg damunderkläder i den gick han därifrån utan att rota vidare. Där låg allt i ökensanden och runt väskorna stod fyra ilskna vikingar. Min hustru som behärskar språket talade om för mannen vad vi ansåg om hanteringen! Han blev ännu mer ilsken och lämnade platsen.

Vi sökte upp tullchefen, en ung löjtnant, och förklarade det skedda. Han förstod och bad om ursäkt, men före detta slavar uppträder ofta på detta sätt och nu när han blev tillrättavisad av en kvinna! Då hade det gått för långt, tyckte han och gick utan vidare åtgärd.

Lärdom: Lägg alltid lite damunderklädor överst i väskorna! Då går allt mycket snabbare.

Även denna historia är från Saudi Arabien.

De internationella flygplatserna inom landet är fantastiska! Marmor, marmor, glas och guld och så vidare. Och rena! Det går kompanier av asia-

Ett typiskt par från Saudi Arabia – emir Abdullah el-Urban med hustru Azza.

tiska städare som sopar, putsar och polerar. Tullkontrollen är synnerligen noggrann. Har du en tidning från din hemstad med bilder från Furuvik eller Falsterbo en sommardag, så kan du vara säker på att alla ben, lår och axlar på de vackra sommarflickorna på semester blir övermålade med svart tusch! Det finns minst en pluton granskare som först gottar sig innan de målar över!

En svensk (antagligen en norrlänning) hade tagit med sig en burk Röda Ulven – surströmmingen Du vet! Svensken tillsades att öppna burken och visa innehållet! Han nekade och försökte förklara. Men nej! Öppna! Tullaren tog då burken och gick bakom en dörr. Det hördes ett pyyys och snart stank Riyadh´s terminalen av äkta norrländsk surströmming! Folk började först titta på varandra, sedan dra sig mot utgångarna med allt högre fart! Svensken är släppt fri för länge sedan men har inte återvänt!

Lärdom: Var försiktig med burkar med oklart innehåll! Du kan få problem. Jag fick det på gränsen till Saudi när jag kom från Jordanien. Det var en ask med Läkerol – den vanliga gröna! Först efter provsmakning kom jag igenom. Ett mindre problem var min karta över arabländerna. Jag hade ju bilat en hel del inom arabvärlden och med vanan från det militära ritat in olika vägar och avstånd jag hade färdats eller skulle färdas. Resultat när tullaren fick se min karta – spion!

Pakistan

Landet är till större delen muslimskt. Lärdom från de olika gränspasseringarna blev att om möjligt lägga en Playboy överst i väskan. Vid passeringen vände man sig försiktigt bort för att "knyta skosnöret". När man sedan mycket snabbt kom igenom tullen utan allt för mycket rörande i väskan, kunde man konstatera att Playboymagasinet saknades! Enkelt och snabbt!

Irak

De internationella flighterna kom och gick i huvudsak under nätterna. Det var inte någon rusning till Bagdahd, så personalen kunde ta tid på sig att kontrollera passagerarna. Det var förbjudet att ta in videoband till exempel. Tullpersonalen var mycket intresserad av dem och tog dem oftast i beslag. Något senare när man lämnade terminalbyggnaden kunde man se tullpersonalen dragande på stora kundvagnar med bland annat videoband, som de lassade in i sina bilar.

Jag hade en gång ett band som jag spelat in från svensk TV med mig och som tullpolisen tog hand om. Senare när vi på kontoret pratade om videoband och bristen på bra filmer kom en av mina sekreterare fram och frågade om jag ville ha band som hon hade. Ja visst! Och så tog hon med sig hemifrån några band. Ett av banden var mitt som tullen tagit! Sekreterarens bror var vid flygplatstullen!!

Hade man skrivmaskin med sig togs den direkt, som många andra el. prylar! Skrivmaskinen kunde man efter månader och efter många skriverier få tillbaka. Irak tog alltid skrivprov så man hade typexempel från maskinen om man senare påträffade antipropaganda eller andra subversiva handlingar.

Ethiopien

Här var det inte så mycket tullarna som ställde till problem, om det inte var frågan om videospelare eller TV-apparater, utan mer en fråga om organisation. Det blev ofta långa köer och oklart vart man skulle gå eller när väskorna skulle komma.

Egypten

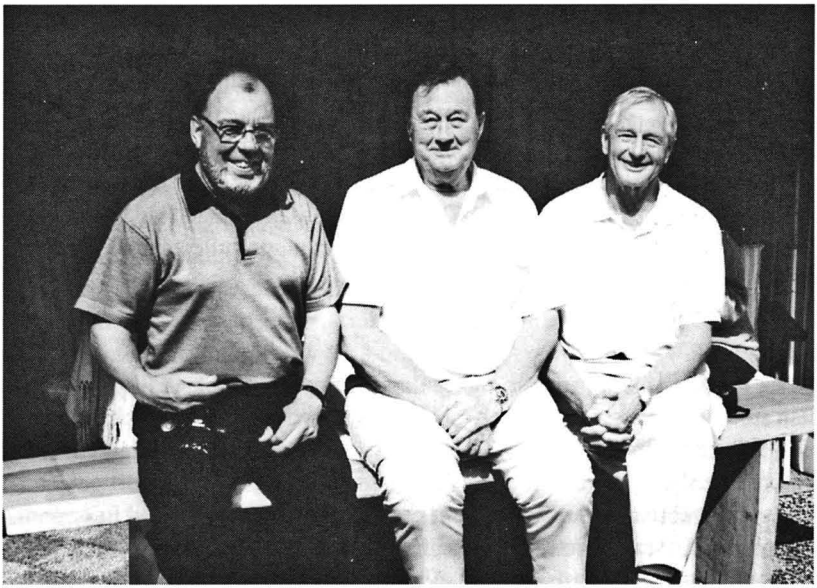
Här var det sällan problem med tullarna. Egyptierna är vänliga och när man stod framför en tullare var det bara att vara artig och kunde man en arabisk fras eller ett ord så blev det kritkryss på väskan och ett brett leende. Välkommen!

Ett roligt förhållande var om min egen person, när jag skulle in genom olika tullstationer – företrädesvis på flygplatserna. Varje gång jag gick igenom ramen med säkerhetsröntgen, eller vad den kallas för, så pep den ilsket. Oavsett hur mycket jag befriat mig från metall som pengar, bälte, pennor och vad det kunde vara.

Mina konstgjorda knän i titan (efter ett hårt liv på Kungsbäck!) gav ju utslag direkt. När jag förklarade för personalen, trodde de mig inte, utan jag fick speciell undersökning! Jag lärde mig att alltid ha röntgenbilderna över mina knän med mig och visade upp dem och då blev det inga problem. Men det roliga var – speciellt i Afrika – att de färgade tullarna tyckte det var trolleri och deras ansikten blev som om alla var bröder till Louis Armstrong – breda leenden och "Welcome Sir!".

Detta var några exempel på vad man kan råka ut för när man reser mycket. Senare generationer av officerare har haft en förmån, genom att kunna arbeta i FN-bataljonerna eller som militärobservatör när man vågat lämna kaserngården. Tidigare var det lite si och så med den enskilde och till och med även från chefers sida var det motstånd ibland. Det har ju under senare tjugo åren blivit avsevärt bättre med intresset för internationella uppgifter. Själv har jag haft en väldig förmån i att ha fått möjligheter att deltaga i flera uppdrag med många resor och internationella kontakter – både militärt och civilt – till glädje på ljugarbänken som pensionär.

Lärdom: Till alla subalterner, ja äldre också, åk ut i internationell tjänst!

Tre hälsingar på "ljugarbänken" hemma hos författaren sommaren 2000. Från vänster Gunnar Hedin, författaren, Bengt Nilsson.

KORUM

av Knut Björkenstam

Det är lördag förmiddag. Efter fysisk träning, tvättbyte och inre tjänst ställer kompanierna upp på kaserngården. Plutoncheferna visiterar sina i permissionsuniform klädda soldater. Efter avlämning till kompanicheferna visiterar dessa sina kompanier.

Lyss och hör! Är det inte regementets musikkår som spelar i Regementsparken? Jo visst, och då börjar kompanierna att marschera ut genom grinden mellan A-kasern och kanslihuset för uppställning i björkallén framför minnesstenen i parken. Det är korum som sista punkt på veckans program innan den hägrande veckoslutspermissionen.

Avlämning till regementschefen: "Goddag, Hälsingar!". – "Goddag, överste!". – "Korum. Manöver!". – Så lösgör sig tre musiker ur musikkåren. De marscherar upp framför minnesstenen och placerar var sin trumma med en över två nedanför densamma. Så intonerar musikkåren korumslag och regementspastorn intar sin plats vid trummorna. Unisont sjungs "Fädernas kyrka...", verserna ett och två, prästen framför sin betraktelse, uttalar Välsignelsen och avslutningspsalmen "Härlig är jorden...", verserna ett till tre, ljuder ut över parken. Regementschefen går fram till trummorna och framsäger den gamla krigsmannabönen: "Gud bevare Konungen och Fädreneslandet!" som ordagrant besvaras av truppen. Med taktfasta trumslag avslutas korum. "Formering till kompanier!".

Till tonerna av en sprittande marsch marscherar kompanierna till respektive uppställningsplats på kaserngården. Kompanicheferna kommenderar: "Formering till plutoner!" – Plutoncheferna ger sina soldater ett sista ord på vägen och så: "Höger och vänster om – marsch!" Klockan är 11.00 och tjänsten är slut.

*

Gudstjänst inom ramen för militär verksamhet har förekommit sedan "urminnes tider". Fältgudstjänst eller korum har varit benämningen på ceremonin. Långt in på 1900-talet förekom korum dagligen kompanivis. Kompanichefen ledde det hela och med försångare ur truppen.

För vårt regementes vidkommande ägde korum rum i Regementsparken under sommarhalvåret och då som regel med hela den inneliggande styrkan. Under vinterhalvåret användes vår Soldatkyrka och då med ett kompani i taget. Korum en gång i månaden var inte helt ovanligt.

Men omkring 1970 blåste nya vindar. Nu blev det frivilligt att delta i korum. De som av religiösa eller andra skäl inte ansåg sig kunna deltaga skul-

Korum i Regementsparken, troligen 1973. Regementspastor Bo Strömberg.
(Foto: tillhör författaren).

le sysselsättas med annan personalvårdande verksamhet under personalvårdskonsulentens ledning. Ingick däremot korum i en större ceremoni, exempelvis uppställningen på Lilla fältet vid Regementets Dag, var det obligatoriskt deltagande.

Numer förekommer korum inte lika ofta som förr. Det är därför glädjande att kamratföreningen i samband med sitt årsmöte i år tagit upp denna tradition. Hoppas det blir så framöver. Vi har en präst i vår förening, prosten Stefan Nilsson, som officierat vid flera korum under 1990-talet. Förr hade vi en regementspastor. Låt oss från och med nu även officiellt ha en "kamratföreningspastor". Må det vara Stefan Nilsson!

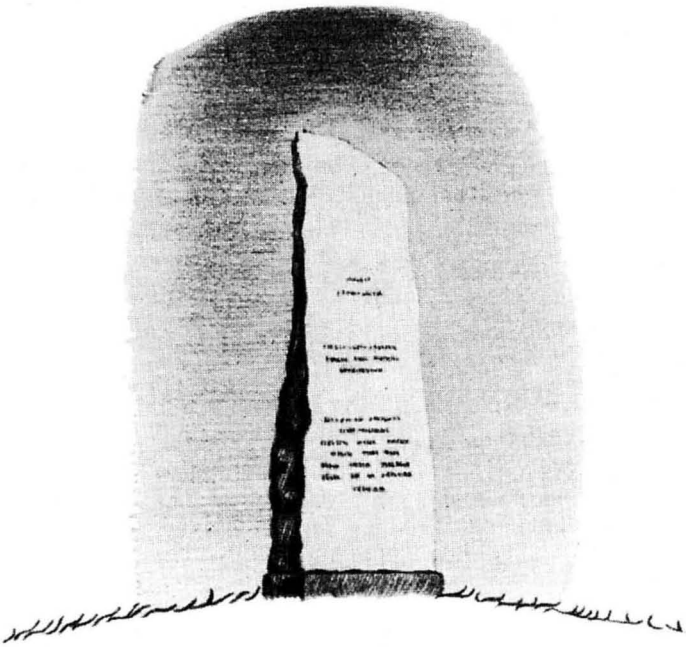
*

Hur har då benämningen korum uppkommit? Själv har jag trott att det är ackusativ singularis av latinets chorus, som betyder kör. Det kan också vara benämningen på en skara personer med viss samhörighet. Men så råkar jag i vintras läsa en bok om Berga örlogsskolor och får där en annan förklaring. Jag tillåter mig att citera vad där står.

"Hur Korum som uttryck kommer till

En intressant nyhet möter oss här. "Predikanterne" som militärprästerna kallas "skola mhane folkett ghå till khors thäll är tacke Gudh för enn godh dagh och bidie Gudh om enn godh natt" (1560-talet).

Att uttrycka "ghå till khors" innebar en nyhet vilket framgår av den till detsamma fogade förklaringen.

Med Gud
För Konung och Fosterland

Till Minne af De Tappre
som under Kungl. Hälsinge Regementes
ärorika fanor offrat blod och lif

Warschau 1656, Fredriksodde 1657, Bält 1658, Halmstad 1676, Lund 1676, Landskrona 1677, Narva 1700, Düna 1701, Janitskij 1702, Jacobstadt 1704, Gemäuerthof 1705, Ljesna 1708, Gadebusch 1712

Regementets minnessten.

Följer vi ordet kors utveckling ser vi hur det från början skrivits khors för att övergå till koors, korss, för att år 1570 uppträda i formen "gå till choor", vilket till sist blir "gå till Chorum". Vi har här ursprunget till den militära gudstjänstformen som blivit den mest brukade – KORUM. Gustav II Adolf blir en nydanare. Hans krigsartiklar av 1621 betecknas som den första verkliga militära kyrkoordningen i Sverige".

Vilken förklaring är den rätta? Kanske båda har fog för sig. Vet den ärade läsaren något? Kontakta i så fall redaktören tillika författaren.

SKILLNADEN – EN JULBETRAKTELSE AV EN FÖRE DETTA FÄLTPRÄST

av Stefan Nilsson

De flesta av oss får en trave julkort. Åtminstone jag läser noga vad som är skrivet på dem, men själva korten ser jag sällan. Det skall vara något mycket anslående motiv i så fall. Några få julkort kommer jag ihåg. Nu tänkte jag ta ett av de minnesvärda till utgångspunkt. Jag fick det från en kollega 1977 och det hade följande text:

Outside Grand Central Station a shoeshine boy was shining shoes. As he whipped his shinecloth, again and again, over his customer´s shoes, a silver medal danced about on his neck. "Sonny", asked a big man, smoking a cigar, "what´s the hardware around your neck?"

"It´s a medal of Mary, the mother of Jesus," the boy answered.

"But why her medal?" asked the man. "She´s no different from your own mother."

"That´s right, Mister", answered the boy, "but there´s a hell of a difference between her son and me".

The big man took a puff from his cigar, flipped the boy a quarter and walked away.

Utanför Centralstationen höll en skoputsarpojke på att putsa skor. Han hade en silvermedaljong om halsen. Den dansade omkring när han putsade.

"Hördu grabben" sa en storvuxen karl, som rökte cigarr, "vad är det för järnbit du har om halsen?"

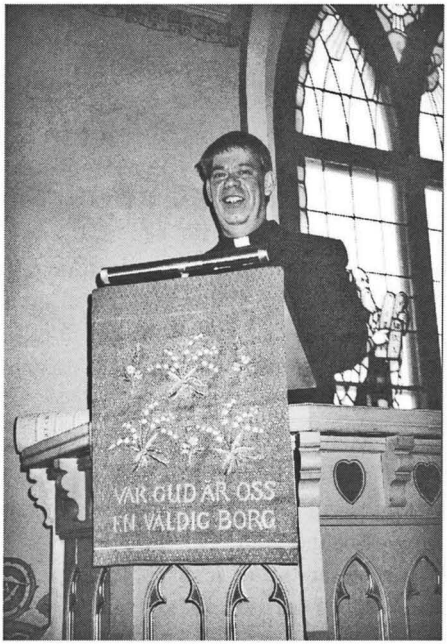
"Det är en medaljong med Maria, Jesus mor," svarade pojken.

"Varför det?" frågade karln. "Det är väl ingen skillnad mellan henne och din egen mamma?"

"Nä, det är det väl inte", svarade pojken, "men det är en helvetes skillnad mellan hennes son och mig."

Den storväxta karln tog ett bloss på sin cigarr, kastade åt pojken en slant och gick sin väg.

"A hell of a difference" de orden har följt mig genom åren. Gör det någon skillnad om man engagerar sig eller ej? Gör det någon skillnad om man ser medmänniskan eller tittar bort? Gör det någon skillnad om man tror eller ej? Svaret kunde gott bli nej – världen är ju så stor och problemen så väldiga. Men julen handlar just om den stora skillnaden.

Prosten Stefan Nilsson i predikstolen i Soldatkyrkan. Foto: Knut Björkenstam.

A hell of a difference. . .

För min kollega i vår vänförsamling i Zimbabwe är det viktigt att jag skickar ett bidrag ibland. Hans egen lön är så låg, inflationen är enorm och hans barn behöver det alla andra barn behöver. Jag kan inte hjälpa alla fattiga präster i världen. Men jag har råd att ge min vänförsamlingskollega ett handtag. Det gör skillnad.

När soldater på Balkan skall göra en insats för freden, så är det inte oviktigt hur deras attityd är. Ser de människorna, individerna, barnen, eller har dessa blivit förtingligade för soldaterna, rånobjekt, våldtäktsobjekt, avhumaniserade saker till förfogande. Soldatens syn gör skillnad. När en liten flicka på en svensk skolgård mobbas av sina "kamrater", så gör det skillnad om lärarinnan ser det eller tittar bort. Ser hon den lilla människans skräckfyllda ögon, eller ser hon ett problem och vänder bort huvudet?

Kristendomens grundläggande tanke är att Gud har engagerat sig i vår situation. Han gör det så radikalt att han själv blir en värnlös människa i det lilla julkrubbebarnet. Gud ser, vet och älskar. A hell of a difference – ja, bokstavligt talat.

Ett gammalt julkort kan bli en god påminnelse om vad en människa är.

ÅRSMÖTET 2001

av Knut Björkenstam

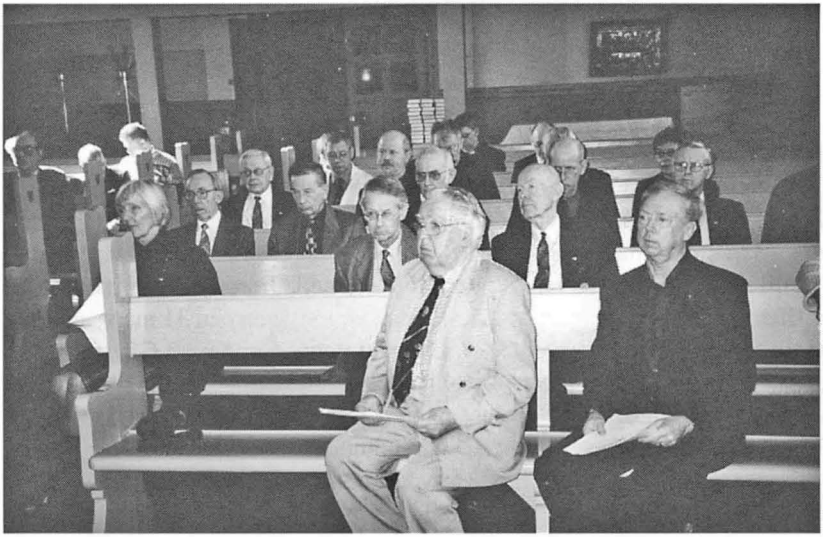
För att ge fler tillfälle att deltaga i årsmötet samt att också göra det mer "lockande" hade styrelsen beslutat att förlägga det till en lördag och med ett mer omfattande program än vad som tidigare varit fallet. Med hänsyn till antalet deltagare var det ett riktigt agerande från styrelsens sida.

Efter hand som deltagarna på förmiddagen, lördagen den 31 mars, anlände till Soldathemmet, serverades kaffe med dopp. Genom att Gävleborgsgruppen erbjöd busstransport underlättades även för medlemmar i Stockholmsområdet att deltaga. Representanter för kamratföreningarna vid I 13, F 15 och Nylands Brigad var också närvarande.

Strax före klockan 1100 ringde klockstapelns klockor till samling i Soldatkyrkan. Där hölls korum med Stefan Nilsson som officiant. Denne utgick i sin betraktelse från berättelsen om "änkans skärv" och hur väsentligt det är att *s e* människan, ord som stämde till eftertanke. Psalmerna "Fädernas kyrka" och "Härlig är jorden" sjöngs.

Från kamratföreningens årsmöte. På främre raden från vänster: Evald Wiberg, Folke och Anne-Marie Alnevik, Gunnar Söderström, Jan Pettersson, Tomas Bornestaf och Folke Ekstedt.

På de två främre raderna från vänster: Agneta Björkenstam, Lennart Littorin, Knut Eliasson, Gösta Dahl, Kurt Kvist samt Ingemar Andénius.
Foto: Knut Björkenstam.

Efter ett kortare uppehåll kunde vår ordförande Rolf Dahlström förklara årsmötet öppnat inför 54 (!) närvarande personer. De olika punkterna på dagordningen klubbades raskt igenom. Nya stadgar antogs, likaså förslaget om att införa ständigt medlemskap. I anslutning till årsmötet överlämnade Knut Björkenstam ett antal videofilmer med anknytning till regementet.

Efter årsmötet var det tänkt att lunch skulle utspisas i det gamla överstebostället Vall. Men då restauratören där försatts i konkurs blev det programändring. Vi samlades utanför kanslihuset där Lars Söderberg tog vid och visade oss runt i högskolan. Bland annat besökte vi den före detta officersmässen där den forna matsalen alltjämt framstår i sin gamla prakt. Vi slutade rundvandringen i värnpliktsmatsalen där vi intog lunch. I anslutning till kaffet var det lotteri med mycket "Dalregementet". De flesta hade vinster att hämta. Det skötte vår ordförande bra.

Omkring klockan 1400 var det hela över. Av yttranden att döma ansågs det att det var ett ovanligt lyckat årsmöte och att styrelsen skulle fortsätta på den inslagna vägen. Ett komplement till programmet skulle kunna vara ett föredrag i ett för många intressant ämne.

KAMRATTRÄFF PÅ ROMMEHED

av Knut Björkenstam

Så har den andra för kamratföreningarna i Falun, Gävle, Söderhamn och Stockholm gemensamma träffen genomförts. Det skedde lördagen den 8 september på Rommehed i ett vackert sensommarväder i ett fagert landskap. Totalt omkring ett hundra personer hade mött upp för några timmars trivsam samvaro.

Klockan 11.00 anlände bussar från olika håll. Efter urlastning skedde samling framför minnesstenen och ordföranden i Dalregementets kamratförening Rolf Dahlström hälsade oss alla välkomna. Efter presentation av dagens program var det dags att i den traditionsrika officersmässen bänka sig för lunch.

Efter måltiden som smakade utsökt skedde indelning i tre grupper inför rundvandring i lägret. Under denna fick vi kännedom om lägrets historia. Lägret användes av Dalregementet åren 1796 till 1908, då regementet flyttade in i nyuppförda kaserner i Falun, något som många protesterade emot. Man ville vara kvar på den idylliska lägerplatsen.

Regementet kom dock att ofta återvända till Rommehed. Inte minst blev detta förhållandet under andra världskrigets beredskapsår. Då var lägret också en tid interneringsplats för enheter ur den norska divisionen Eriksen, som våren 1940 tog sig in i Sverige. Under flera år på 1940- och 1950-talet var en centraliserad kommissarieskola förlagd till Rommehed. Numera försiggår olika aktiviteter inom lägerområdet. Den nuvarande ägaren har vinnlagt sig om att bevara lägrets militära prägel.

Efter rundvandringen var det dags för Kungl Dalregementets musketerarkår att förevisa exercis enligt 1846 års reglemente och i tidstrogen utrustning. Kåren bestod av en officer, en trumslagare samt fyra soldater. Alla är engagerade av eget intresse, men får visst stöd av Dalregementsgruppen. Ett trevligt och uppskattat inslag i programmet.

Så följde en konsert av Hemvärnets musikkår i Borlänge, ty vad vore en militär samling utan militärmusik. Det var ett väl avvägt program med flera marscher med anknytning till regementet och hemvärnet i Dalarna. De intensiva applåderna och "bravo-ropen" var tecken på publikens stora uppskattning. Vi skall alla vara tacksamma för att vi har våra hemvärnsmusikkårer. Det är faktiskt dessa som för vårt militärmusikaliska arv vidare!

Så gick vi åter in i officersmässen, eller officerssalongen som den kallas, för att intaga kaffe med dopp. Innan vi skiljdes åt tackade ordföranden i Hälsinge regementes kamratförening Rolf Dahlström värdfolket och överlämnade två böcker med anknytning till Hälsingarna. Så ilastade vi våra

fordon och åkte hem efter en mycket lyckad dag i kamratskapets och gemenskapens tecken. Tack för det Dalkarlar! Nästa år är det vår egen kamratförenings tur att stå för värdskapet. Välkomna då!

Rolf Dahlström hälsar alla välkomna. Till vänster major J-O Nyström samt ledaren för musketerarkåren. Foto: Knut Björkenstam.

Publikbild från konserten. Från vänster syns bland annat John Crafoord, Ruben Schultz, Sten Björkenstam, Ulf Laurén, Karl Gunnar Söderlund, Leif Larsson, Inga och Paul Zetterlund, Svante Karén, Carl Gustav Dahl, Paul Paulsson och Edvard Jonsson. I bakgrunden syns från vänster Hans och Inga-Lill Bergensund, Hans Beminge, Lennart Littorin och Agneta Björkenstam. Foto: Knut Björkenstam.

KAMRATFÖRENINGENS VERKSAMHET 2000

Styrelsen för Hälsinge regementes Kamratförening får härmed avgiva följande berättelse över verksamheten 2000.

Hedersledamöter	Överste 1 Allan Månsson
	Överste 1 Carl-Henrik Gåsste
	Hemmansägare Einar Berlin
	Överste 1 Ingmar Arnhall
	Överste 1 Karl-Evert Englund
Ordförande	Rolf Dahlström
Vice ordförande	Thorsten Åstrand
Sekreterare	Göran Larsson
Kassör	Kurt Kvist
Ledamöter	Knut Björkenstam
	Ingvar Pira
	Ulf Laurén
	Ingemar Andénius
VU:	Knut Björkenstam
	Hans Beminge
	Ulf Laurén
	Ingvar Pira
	Ingemar Andénius
Revisorer	Knut Eliasson
	Peter Bohlin
Revisorssuppleanter	Lars Ljungkvist
	Kenneth Lundström
Kommitté för valberedning	Torbjörn Lööw, sammankallande
	Eric Åkerlund
	Ove Sundell
Redaktionskommitté för årsskriften Bocken	
	Knut Björkenstam, redaktör
	Bengt Froste
	Göran Larsson
	Lars Ljungkvist
Klubbmästare	Hans Beminge
Rekryteringsansvarig	Ulf Laurén
Styrelseledamot i Sällskapet Hälsinge Regemente	Göran Larsson

Antalet medlemmar den 31 december 2000 var 303.
Styrelsen har haft fyra protokollförda sammanträden.

Kamratföreningen genomförde den 16 september en mycket lyckad höstutflykt till Flygstaden i Söderhamn.

Resan utgick från Soldatkyrkan vid Kungsbäck kl 1000, men resan hade börjat tidigare än så för en del då I 14 S och Dalregementets kamratförening anlände till Soldatkyrkan med buss från Stockholm respektive Falun.

Efter en välbehövlig kopp kaffe med fralla fortsatte färden, nu även med alla anmälda Gävlebor, mot Söderhamn. Vi blev väl mottagna av ordföranden för F 15 kamratförening, Helge Ljungström, vid ankomsten till Flygstaden och avnjöt en god lunch på Funemässen under ljuva toner från Hemvärnets musikkår. Efter lunchen guidades vi runt på Flygstaden och fick en informativ föreläsning av före detta stabschefen på F 15, Sven Jonsson, som "sadlat om" och numer arbetar med att utveckla Flygstaden. Ett besök vid flygmuseet var en av höjdpunkterna vid besöket. Det stod klart för oss att museet förfogar över en unik samling flygmaskiner, allt förevisat med inlevelse av Helge Ljungström som självklart spakat alla flygplanstyper som finns representerade.

Av Helge Ljungströms berättelser att döma så kanske det inte var bättre förr, men det var i alla fall roligare. . .

Efter att avslutningsvis avnjutit eftermiddagskaffet så var det hög tid att fara tillbaka mot Gävle, och av sorlet i bussen att döma var alla glada och nöjda med resan. Stort tack till alla medverkande som såg till att dagen blev lyckad! Vi ser nu fram mot 2001 års höstutflykt till Rommehed.

Bocken utgavs i december 2000 i det nya mindre omfånget.

Omfånget på skriften har för övrigt en tendens att utökas för varje år, så vi ser alla tiden an med tillförsikt, då det troligtvis kommer att innebära att skriften snart återtar gamla proportioner. Knut Björkenstam har återigen lyckats överträffa de stora förväntningarna som vi alla har på Bocken.

Tack Knut!!!

Gävle i mars 2001

Rolf Dahlström
ordförande

Göran Larsson
sekreterare

I 14 S VERKSAMHET 2000

Det gångna året kännetecknades främst av att det gått 30 år sedan I 14 S grundades den 26 oktober 1970. Detta ihågkoms med ett speciellt högtidligt höstmöte på Kavallerimässen på K 1 i Stockholm. – En nyhet för året var det i Söderhamn gemensamma kamratföreningsmötet med kamrater från Falun, Gävle, Stockholm och Söderhamn.

Fullständigt stöd in i det sista fick vi från Kungl Dalregementet, ett regemente som lades ner den 30 juni vid en värdig och minnesrik ceremoni i Falun. Vi tackar kamraterna i Falun för den tid som vi fick känna oss som hemma även hos dem.

Ledningens sammansättning efter årsmötet blev sålunda:

Klubbförare	Knut Björkenstam
Förste avlösare	Carl Gustav Dahl
Andre avlösare	Bo L Grawe
Skrivare	Jonas Neikter
Myntsamlare	Svante Karén
Gästabudsarrangör	Gunnar Hagstedt
Lösörebevarare	Lars-Gösta Carlsson
Med hemlig funktion tillika banerförare	Erik Adolfsson

Vid årsmötet valdes också penninggranskare:
Anders Bager och Lennart Littorin
Cajsa Gotthold (suppleant)

Valberedningen fick vid årsmötet följande sammansättning:
Carl Gustav Dahl (sammankallande)
Lennart Kindström
Claes-Henrik Julander

I 14 S har under året varit representerad i moderföreningens styrelse genom klubbföraren. Denne har deltagit i samtliga styrelsesammanträden samt jämväl i årsmötet.

Antalet medlemmar var vid årets början 134 och vid dess slut 133, varav 26 ständiga medlemmar. För första gången på fyra år minskar vi i antal, hoppeligen en tillfällighet?

I 14 S har under året uppvaktat därtill berättigade kamrater med telegram: Åke Flink (85), Carl-Axel Bergström (75), Björn N Eriksson (60),

Lars Lundberg (80), Sten Söderpalm- Berndes (70), Håkan Pettersson (50), Svante Karén (60), vilken också i särskild ordning uppvaktades av ledningen, Lars Odelvik (75), Ingvar Håkansson (80), Lennart Kindström (80), Allan Månsson (85), Benny Gustafsson (60), samt Birger Brolin (85).

Genom medlemskap har I 14 S under året stött Föreningen för den beridna högvakten samt motsvarande evad avser Stockholms läns försvarskommitté. I den senares aktiviteter har representanter ur ledningen deltagit vid tvenne tillfällen.

Samverkan och utbyte med andra kamratföreningars lokalavdelningar i Stockholm har fortsatt och med alltjämt mycket givande resultat. Främst är det följande enheters (före detta) lokalavdelningar som vi haft kontakt med: I 11, I 12, I 13, I 16, P 7 samt Signaltrupperna.

Vi har sedan två år kontakt med Nylands Brigads Gilles Sverigeavdelning, mycket tack vare att såväl klubbföraren som andre avlösaren är medlemmar i Gillet. Representanter för Gillets styrelse har deltagit i vårt årsmöte och vid kamratmötet i Söderhamn.

De så kallade "I 14-luncherna" den 14. i månaden (en fredag om dagen infaller på en lördag/söndag) har fortsatt med ett varierat deltagande mellan tre till sex à sju kamrater. Må än fler komma under år 2001!

Ledningen har avhållit fem ledningssammanträden, samtliga på FHS. Större meningsskiljaktigheter har inte förekommit, ett förhållande som bör ha inverkat förmånligt på aktiviteterna.

Under året har två exemplar av vårt bordsstandar utdelats, nämligen exemplar fem till Jan Josephsson i samband med att denne efter nästan 20 år i ledningen avtackades vid årsmötet samt exemplar sex till översten av 1. graden och Kungl Dalregementets siste chef Rolf Dahlström vid dennes mottagning på regementets officersmäss i samband med regementets nedläggning.

Vår- tillika årsmöte ägde rum torsdagen den 30 mars på FHS med 48 närvarande. Kvällens föreläsare var C FHS generalmajor Karlis Neretnieks. Därpå följde sedvanligt socialt umgänge i anslutning till utspisningen, som vanligt välsmakande evad avser såväl fasta som flytande beståndsdelar.

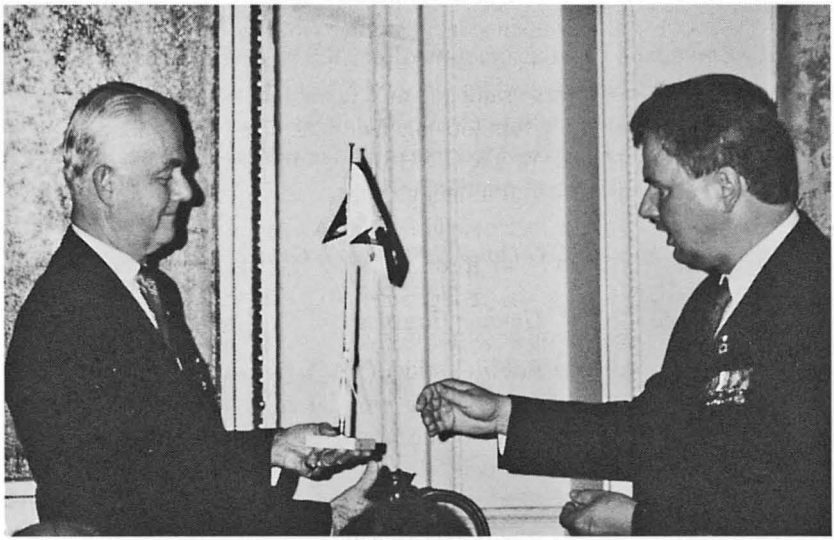
Vid Regementets Dag i Falun lördagen den 27 maj var I 14 S med, även så vid nedläggningsceremonin fredagen den 30 juni.

Lördagen den 16 september genomfördes en kamratföreningsträff i Söderhamn på det före detta flottiljområdet (F 15), numera Flygstaden, med representanter för de kamratföreningar som har anknytning till I 13, I 14 och F 15 med moderföreningar i Falun, Gävle och Söderhamn samt lokalavdelningar i Stockholm (I 13 och I 14). Härutöver deltog även representanter för Gillet. Tio kamrater från I 14 S deltog. Totalt var vi cirka 90 personer som fick en mycket trevlig dag tillsammans (se Bocken 2000). Det var så lyckat så det bestämdes att forsätta på den inslagna vägen. Nästa gång blir det kamraterna i Falun som får stå för värdskapet.

Lördagen den 23 september var den pågående högvakten ur Gävleborgsgruppen. Regementets fana fördes och regementets marsch spelades. Tyvärr fick samlingen efteråt, som I 14 S inbjudit till, ställas in på grund av för få anmälningar. (Skärpning kamrater till nästa gång!).

Höstmötet fredagen den 27 oktober gick helt i 30-årsjubileets tecken. Kavallerimässen på K 1 var bokad över ett år i förväg för att ge en värdigare inramning till sammankomsten. Efter en del återbud var vi slutligen 53 personer som samlades under kristallkronorna. Hedersgäster var ordföranden i SMKR, kommendör Sune Birke, med maka. Regementets igenkänningssignal uppmanade till lystring varpå skedde intåg i matsalen till tonerna av regementets defileringsmarsch. Middagen inleddes med uppläsning av I 14 S telegram till Konungen och dennes svarstelegram varpå följde Kungssången. Klubbföraren hälsade alla välkomna, blickade såväl bakåt som framåt i sitt tal, och anbefallde därefter regementets marsch att spelas.

Under middagen hölls många tal och gåvor överlämnades till "jubilaren": från moderföreningen två regementets bordsfanor, från Gävleborgsgruppen fotografi av den pågående högvakten den 23 september, från Kungl Dalregementet dess bordsfana, från kamratföreningen i Falun en dalahäst (vad annars!) samt från Klubb 19 (I 19) dess bordsstandar samt jubileumsskrift från dess 60-årsjubileum. Klubbföraren tog emot och tackade efter hand för vackra ord och generösa gåvor. Mellan varmrätt och dessert genomfördes ett musikaliskt divertissemang om tre nummer. För dessa stod på ett förträffligt sätt Cajsa Gotthold och den inhyrde pianisten Curt Román

Kamratföreningens ordförande Rolf Dahlström uppvaktar I 14 S vid dess 30-årsjubileum. Foto: Bo L Grawe.

(som bland annat ackompanjerat Ulla Billquist på 1930-talet!). De avtackades med varma och långa applåder och var sin stor blomsterbukett. Detta var ett inslag som livligt uppskattades. Näst sist talade förste avlösaren och tackade klubbföraren för dennes insatser för lokalavdelningen och överlämnade en likaså vacker blomsterbukett. Slutligen tackade Sune Birke för maten, uttåg skedde till tonerna av marschen "I 14-kamrater" varpå följde samkväm i mässen till fram mot midnatt. I sanning en minnesvärd och lyckad jubileumsafton!

Samlingen och middagen finns dokumenterad på video genom ett utmärkt arbete av vår eminente skrivare.

Nästa aktivitet genomfördes söndagen den 12 november. Då besökte vi (23 stycken) det i maj återöppnade Armémuseum. En skicklig guide ledde oss runt i salarna. Många synpunkter, ej minst kritiska, på det nya museet framfördes. Var har armén tagit vägen?

För andra året i rad hade vi torsdagen den 7 december möjlighet att delta i Högkvarterets julgudstjänst i Hedvig Eleonora kyrka. Efteråt skedde samling på Militärsällskapet, där vi var tolv stycken inklusive ett par gäster som infann sig. Där bjöds på glögg med tillbehör, kaffe, saffransbulle och pepparkakor. Efter att så ha önskat varandra en God jul och ett Gott nytt år skiljdes vi åt. Då vi var så få blev alla bjudna på "kalaset". Vi avser upprepa det hela 2001 och hoppas då fler kamrater kan ställa upp.

Så har vi lagt ytterligare ett år bakom oss, ett år fyllt av såväl glada och roliga aktiviteter som motsatsen med avseende på händelserna i Falun. Kamratföreningarna har dock kommit varandra närmare. Det skall vi hålla fast vid och utveckla.

Till slut ett tack till alla som är med i I 14 S och på olika sätt verkar för dess fortbestånd och utveckling. Inom Försvarsmakten talas mycket om omstrukturering, anpassning och tillväxt. Inget av detta behöver vi inom I 14 S. Jo, möjligen tillväxt. Men inte om tio år utan nu. Så töva inte!

Tack för år 2000 och väl mött år 2001!

K Björkenstam *C G Dahl* *Bo L Grawe* *Jonas Neikter*

Svante Karén *Gunnar Hagstedt* *Lars-Gösta Carlsson*

Erik Adolfsson

Foto: Evald Wiberg.

God Jul
och
Gott Nytt År

Regementets fana,
tilldelad regementet av konung Gustav VI Adolf
på Lilla fältet
den 29 september 1952

Bygdens försvar är bygdens folk

Ljusdals Tryck AB 2001

Bocken 2001
Dokumentet är skannat med upplösningen 300 pixlar/tum (120 pixlar/cm) och är direkt överfört till filformatet PDF (ver 6.0 eller senare). Arbetet har utförts av **Ulf Holmberg 2008-05-14**.